

WANAKKAM-REIS
VAN 6 JULI TOT 5 AUGUSTUS 1989.

opgetekend door Roger Mertens.

Een woordje vooraf.

Wat reeds vroeger aangekondigd werd, was op de Wanakkam-vergadering van 26.05.88 een feit. In 1989 zouden we voor de 5de maal met enkele leden van ons team naar India reizen.

Voor de meesten wordt het een blij weerzien, anderen zullen deze unieke kans als een aangename (?) kennismaking ervaren.

Op 12 december 1988 werd dan het startschot gegeven voor een reeks van 8 vergaderingen ter voorbereiding van de reis.

Drie weken India leek ons het "ideaal", zowel voor de fysieke conditie van de reizigers als voor de gemoedstoestand van de thuisblijvende familieleden en vrienden. Maar al gauw bleek dat ook wij niet kunnen toveren met de tijd, en er werd een weekje toegevoegd om het voorziene programma te kunnen afwerken.

Een programma dat aanvankelijk op 2 bladen kon, werd na de zesde editie een draaiboek van + 50 bladzijden (brieven inbegrepen).

Er werden duidelijke afspraken gemaakt, taken verdeeld en belangrijke ontmoetingen en projecten voorbereid en besproken.

Tijdens de Wanakkam-vergadering van 23.06.89 kregen we bij algemeenschap van stemmen de zegen van het team om met het voorgestelde programma op 6 juli 1989 - vlucht SN 287 - af te reizen naar "Het land van schoonheid en ... ellende".

Met een fijn verzorgde eucharistieviering en een gezellig samenzijn erna, werd een punt gezet achter een intense voorbereidingstijd.

Donderdag vertrekken we "op hoop van zegen"!

Donderdag 6 juli 1989.

Iedereen kwam op het afgesproken uur in Zaventem aan. De uitzonderingen niet-te-na-gesproken. Natuurlijk waren alle trouwe vrienden op post, en onder de zeer gewaardeerde begeleiding van Broeder Rabau, was het inchecken geen probleem.

Nochtans moest de weegschaal 158 kg. bagage trotseren, wat 22 1/2 kg per persoon is.

Eenmaal aan de ingang van de controle konden we het gekende spreekwoord "Scheiden doet lijden" aan den lijve ervaren, maar het vooruitzicht op een luchtdoop en een land en zijn bevolking waar je van houdt deed dit gauw vergeten.

Aan "exit 14" kregen we gezelschap van Ingeborg De Bock die met dezelfde vlucht meevliegt. Zij is de dochter van een bekend adoptiegezin uit Genk.

We zouden opstijgen om 14 uur, doch een vriendelijke stem liet ons weten dat er vertraging was. Na wat wachten ging het poortje open en werden we per bus naar "onze" DC-10 gebracht.

Aan boord vertelde de kapitein dat de vlucht tot Bombay 7.30 uur zou duren. Om 15.10 uur zette het logge ding zich dan achterwaarts in beweging, zodat ik de indruk kreeg in de processie van Echternacht te zijn beland.

Plots gingen de motoren hevig draaien, hij vloog uit de startblokken en schoot om 15.30 uur precies het luchtruim in.

Spoedig leek Vlaanderen een lappendeken.

Voor wie het nog niet gedaan heeft ...

vliegen is zalig !!!

Tussendoor enkele vluchtgegevens :

- snelheid : 920 km/u
- hoogte : 8.800 m
- temperatuur buiten : -50° C
- route : Frankfurt, Belgrado, Sofia, Istamboel, Teheran, Karachi, Bombay.

Vanuit het vliegtuig is het zicht op aarde prachtig, de wolkenformatie enig, en bij nacht lijken de steden als smeulende vuurtjes.

De verzorging tijdens de vlucht was prima.

Dat kon ook niet anders met een hostess die iets weg heeft van Wiske. Een paar maal werd ze wel van de wijs gebracht, toen ze door de Roch "getroubleerd" werd.

We deden ook een collecte (van zakjes peper, zout, melk, koekjes, boter, bekers, enz...) voor Zuster Jeanne Devos, missiezuster in Bombay, die ons dat gevraagd had.

23 uur: Belgische tijd. We naderen onze eerste landingsplaats: Bombay. We komen terecht in een ander werelddeel. De verwachtingen zijn hoog gespannen.

Temperatuur in Bombay : 25° Celcius

Vrijdag 7 juli 1989

The flying Wanakkam-team.

De landing van onze DC-10 verliep feilloos.

Anders verging het aan de paspoortcontrole; daar was het aanschuiven geblazen.

1.30 uur duurt het vertoon alvorens we aan de bedienden, die werkten aan een slakkentempo, voorbij waren.

Vlug, vlug, aliezen zoeken, de groene lijn volgen, rennen tussen de massa mensen.

De familie Saldanha stond ons, gelukkig, op te wachten. Er werden taxi's bij mekaar gezocht en in een ijltempo reed een chauffeur met tulband ons naar de "Domestic Airport". Hoewel het nog donker was toch kwamen de eerste trieste beelden van dit land op ons af.

We zien stukjes van de sloppen en mensen die te slapen liggen op het voetpad. Dit pakt!

Ons vertrouwen in het goede verloop van de tweede vlucht steeg weer toen we Zuster Jeanne Devos zagen.

Op het laatste nippertje werd de bagage ingescheept, en werd een hete tas koffie gedronken en een boterham uit de vuist gegeten.

Dan maar weer rennen naar het vliegtuig. Zonder de hulp van al die goede mensen hadden we "hem" zeker zien "vliegen". Jessy werd intussen aan de goede zorgen van de familie Saldanha toevertrouwd, en zal later op de dag afreizen naar Madras.

En het weer vraagt u ! We hadden geen tijd om er naar te kijken.

Maar van uit het vliegtuig naar Bangalore zien we veel wolken en er valt geen lapje grond te bespeuren. Dat laat niet veel goeds vermoeden. De tweede landing was nog beter dan de eerste. De luchthaven van Bangalore is veel kleiner dan de luchthavens die we tot nu toe gezien hebben. Dat voelt sympathieker en menselijker aan.

Father Michael en een paar medewerkers staan ons op te wachten. Het is een blij weerzien en aangename kennismaking. Een jeep en een auto staan klaar om ons naar het appartement van Zuster Santosh te brengen.

Nog voor we goed aan 't rijden zijn is het duidelijk dat we in een echte mierennest terecht zijn gekomen. Het getoeter is niet uit de lucht, en doet de eerste minuten zelfs wat angstwekkend aan. Al wat kan bewegen zie je hier op straat: auto's (model 1958),

bussen, camions, fietsen, brommers, moto's, ossewagens, stootkarren, riksja's, koeien, paardjes, honden en veel veel mensen.

Plots valt het op dat we langs de linkerkant van de weg rijden. Dat geeft aan al dat gewirwar nog een slordiger indruk.

Onwillekeurig denk je "hier geraken we niet uit zonder blutsen of schrammen". Maar het lukt.

Father Michael en zijn team verzorgen ons als in een 5-sterren-hotel, doch vergeet niet waarvoor we gekomen zijn. Want na een kleine opfrisbeurt en lekker ontbijt, rijden we onmiddellijk naar de dorpen. Vertrekkend via goede banen komen we na 30 km. terecht op landwegen waar we letterlijk door mekaar worden geschud.

Het dorpje BOWIGPALYA ligt te midden van een uitgestrekte dorre vlakte. We worden er verwelkomd door gans het dorp dat bestaat uit 51 gezinnen.

Kinderen bieden ons elk een ruikertje rozen aan. (Van waar zouden die rozen komen???) Dan nodigt de sociale werker ons uit het schooltje te bezoeken. Het is een gebouwtje van $\pm$ 3m. x 5m., waar 75 kinderen verdeeld over drie groepen, leren lezen, rekenen en schrijven. Er staat geen meubilair in de klas. Alleen een paar didactische prenten prijken aan de muur en er ligt een stapel leien.

Dan voeren de kinderen een paar sketchen op en zingen liedjes. Leuk om zien.

We mogen ook een huisje (idem als het klaslokaal) van binnen bekijken. Ook hier geen meubilair, alleen een rek met wat huisraad op. Het is er donker en daardoor zien we pas nadat we al een tijdje binnen zijn, dat er in de hoek van de kamer, op een zak, een baby ligt te slapen. Je verschiet en gaat dan zachtjes naar buiten. Dan komen het tempeltje en een hut (de grootte van een tent voor twee personen) aan de beurt. Alles ziet er tamelijk net uit maar toch is het overduidelijk dat hier zeer arme en onderontwikkelde mensen wonen. Als we vertrekken is ons hart niet groter meer dan een boontje. Het was een schok!

Langs even hobbelige wegen rijden we naar het tweede dorp-UGANAWADI- waar een naaiklasje bezocht wordt.

De meisjes tonen ons hun werkboek en werkstukjes, zingen een liedje en nemen verlegen gichelend en lachend afscheid.

Na het middagmaal (14.30 uur) bezoeken we BILIAYKALLI. Ook hier leren meisjes naaien. Het lokaaltje waar 12 leerlingen samen zitten is niet groter dan 2 m. op 2 m. en het is er snikkend heet. De jufvrouw vertelt ons dat na één jaar opleiding de meeste meisjes werk hebben, in een fabriek te Bangalore, en 600 Rs. per maand verdienen (= 1500 Bf.).

Alwyn, een medewerker van Father Michael, toont ons zijn kippenkwekerij, en trakteert ons op een kop thee in de woning waar hij woont samen met zijn moeder. Je ziet duidelijk dat deze mensen welstellend zijn.

Na een kort bezoek aan Father Maurice van de Holy Cross Fathers gaan we naar de woning van Father Michael. Deze is gelegen te midden van een armenwijk.

Na de Eucharistieviering is er een bespreking van alle projekten die Father Michael ons voorstelt. Het is reeds 22.00 uur voorbij als we met een bord op de schoot ons avondmaal verorberen. Om middernacht kruipen we tussen de lakens. Het is 36 uur geleden dat we nog een bed zagen.

De eerste dag India zit er op.

Zeker bij te schrijven op de bagagelijst voor de volgende reis :

"Luciferstokjes om de ogen open te houden".

Zaterdag 8 juli 1989.

Door het geluid van blaffende honden, krassende kraaien, roepende uilen en zoemende muggen, worden we meermaals wakker. Als we de ticketten zien voor de vlucht naar Cochin weten we pas echt dat onze problemen om een plaats op het vliegtuig te krijgen van de baan zijn en we de voorgestelde alternatieven als 14 uur trein of 7 uur nachtbus om naar Cochin te gaan, kunnen vergeten. Vliegen vinden we al zo gewoon dat ik er niet meer over schrijf. In Cochin wacht de vriendelijk lachende Mgr. G. Manikanamparampil ons op. Je voelt nu de vochtige drukkende warmte. Ook het landschap is totaal anders. Overal zie je water en wuivende palmbomen. We wanen ons in Hawaï. In het Queen Mary Hotel gebruiken we het middagmaal. Door de gefumeerde ruiten valt schaars licht naar binnen en is de eerste indruk dat we al tastend zullen moeten eten. Het valt op dat iedereen in het restaurant water drinkt. En als je naar het toilet gaat moet je - al naar gelang - kiezen tussen Queen of King. Intussen vernemen we dat Father Angel Mary ziek is. Maar geen nood, hij heeft twee vervangers gestuurd om ons op de boottocht naar Varapuzha te begeleiden. Het is Brother Varghese en brother Shaggy. Beiden bereiden zich voor op het priesterschap en worden gesponsord door mensen van bij ons. Spoedig is het duidelijk dat we ze de lachende broeders kunnen noemen, want met alles wat we zeggen, hebben ze plezier dat het een lust is om zien. Ze staan er op dat het eiland BOLGATTY bezocht wordt. Het is een paradijselijk plaatsje, waar naar we vermoeden (aan de bevolking te zien) jonge paartjes hun huwelijksreis doorbrengen. Tijdens de boottocht zien we veel Chinese netten (denk aan de vissers op de pier in Nieuwpoort). Ook worden er, traditiegetrouw, tijdens de tocht bananen gegeten. In het klooster te Varapuzha begroeten we Father Angel Mary die er beter uit ziet dan we ons hadden voorgesteld. Onmiddellijk begint de rondleiding en vergezelt hij ons naar het Carmel Welfare Center. Hier worden 400 meisjes uit arme gezinnen te werk gesteld. Ze maken er transformatoren, doen de afwerking van drukwerk en vlechten matten en handtassen. Rosette en Sinne zijn direkt in hun nopjes en kiezen de mooiste zakken en boodschappentassen uit de voorraad. De meisjes worden betaald van de winst die het centrum maakt. Dit loon wordt gedeeltelijk op een spaarboekje geplaatst. In het St.-Jozef's Convent zullen we overnachten en eten. Zuster Melitta "de coffee-sister", kan haar geluk niet op als ze ons ziet. Ook Zuster "Queen Elisabeth" is van de partij. Wat ik al zo vaak had horen vertellen wordt realiteit. Hier moet je eten met de nonnetjes op je schoot. En de enige manier om aan een leeg bord te geraken is streng te kijken en kort zeggen: "No Sister I have finished". 't Is merkwaardig omzien hoe ze kijken naar elke hap die in je mond verdwijnt. De kamerverdeling is gauw gebeurd. De jongens bij de jongens en de meisjes bij de meisjes. Zo worden Jan en Rosette gescheiden door "de kerk", want de mannen slapen voor de kapel en de vrouwen erachter. Roch en Rik gaan uiltjes vangen in het mannenklooster ernaast. De avond wordt afgesloten met een zangstonde in de recreatiezaal van de zusters.

Zondag 9 juli 1989.

We mogen opstaan wanneer we willen maar om 6.30 uur moeten we in kapel zijn voor de eucharistieviering. De voormiddag is goed gevuld. Eerst gaan kijken naar de processie. Dan volgt een ontmoeting met de jeugd. Een 30-tal jongens van + 16 à 17 jaar.

Father Angel Mary vertelt dat deze jonge mensen zich willen inzetten voor de strijd tegen het marxisme, dat hier overal de kop opsteekt. Ze willen zich voldoende documenteren en goede boeken ter beschikking stellen van de jeugd. Dit kan een projekt worden.

In een wederwoord beantwoordt Father Rogers hun vragen en legt de werking van het Wanakkam-team uit. Er wordt telkens terloops opgemerkt dat Cardijn ook zo met zijn werking begonnen is.

Dan bezoeken we enkele klassen waar de zondagvoormiddag catechese gegeven wordt. De kinderen glunderen als 6 vreemdelingen hun klas bezoeken. Ik heb zelden zoveel plezier bij mekaar gezien.

In een ander gebouw logeren een twintigtal bejaarde mensen, enkele weeskinderen en internen die de zusters onder hun hoede hebben genomen. Ook dit home doen we aan.

Bij het vertrek heeft elke zuster nog een vraag voor hulp aan beschermelingen, vrienden of familie. De projectenwerkgroep zal werk hebben, dat is nu al zeker.

Met vertraging op het tijdschema verlaten we Varapuzha richting Angamally. Sister Melitta rijdt met ons mee tot THOTTAKATUKARA.

Zij is er directrice van een school met meer dan 1000 leerlingen.

We knijpen er een half uurtje af voor een ontmoeting met haar medezusters. Ook zij laten de gelegenheid niet voorbij gaan om ons iets te vragen : de bouw van een sanitair blok voor de jongens van de school.

Bij aankomst in het "President Hotel" zitten de leerling-verpleegsters reeds op ons te wachten. Het Wanakkam-team wordt voorgesteld door Mgr. George, gevolgd door een woordje van de proost. Foto's worden genomen en pakjes worden uitgedeeld. Nieuwsgierige blikken worden blijde gezichten bij het openmaken van de geschenken. Bij een kopje thee met een koekje wordt nog een tijdje nagepraat.

Intussen is Father Bellarmine aangekomen.

We aanoren een 2 uur-durende ontroerende en oprechte getuigenis van een Harijan-priester die werkt in de brousse. Hier leren we een tweede vorm van armoede kennen, namelijk deze van de uitgestotenen en kasteloze bevolking van India.

Na het avondeten volgt een show van Indische zang en dans, verzorgd door de leerlingen van de verpleegsterschool. Fijn om te zien.

Maandag 10 juli 1989.

Ook vandaag zijn we bij de arbeiders van het "eerste uur". Om 6 uur zitten we reeds in de kapel van het Little Flower Hospital, waar Father Rogers de H.Mis opdraagt en wij de zang moeten verzorgen. De eerste tekens van vermoeidheid laten zich merken. Jan slaat een maaltijd over en rust gans de voormiddag in het hotel.

Ondertussen leiden Mgr. George en Sr. Elsy James ons rond in het ziekenhuis, dat na voltooiing van de nieuwbouw 750 bedden zal tellen. Op dit tijdstip van de dag draait de kliniek op volle toeren en het is er drukte van belang. Met reden wordt de afdeling oogziekten uitgebreid bezocht. Dokter Tony Fernandes, die voor deze afdeling verantwoordelijk is staat ver buiten de grenzen bekend als een befaamd oogspecialist. Ook het labo van het hospitaal geniet een goede faam. De Zuster die er de leiding van heeft wil ons dit absoluut bewijzen en meet het suikergehalte in het bloed van de Roche en Sinne. Beide patienten zijn wat angstig maar de resultaten zijn buitengewoon goed. Ze kunnen meteen gerust gemoed de reis verder zetten.

Tijdens een korte vergadering komen de problemen van watervoorziening en ook andere problemen die er zijn in dit ziekenhuis, uitgebreid aan bod.

Na het middageten vertrekken we naar KUMALI.

We rijden door een heuvelachtige streek met veel bossen en af en toe een prachtig vergezicht.

De palmbomen moeten meer en meer plaats ruimen voor loofbomen en vooral de rubberplantages vallen nu op.

Door tekens van de tegenliggers wordt het de (uitstekende!) buschauffeur duidelijk dat hem een controle van de wegenpolitie te wachten staat. Hij stopt onmiddellijk en trekt gauw zijn uniform aan. Het blijkt dat hij verplicht is dit te dragen wanneer hij de bus bestuurt.

Onderweg gebruiken we het vieruurtje in het buitenverblijf van een dokter die werkt in het Little Flower Hospital. Zo maken we ook kennis met de high-life van India.

Rond 20.30 uur komen we aan in ons hotel naast het Periyar Wildlife Sanctuary. Na het avondmaal vergaderen de verantwoordelijken voor de projekten om alle vragen eens deftig op een rijtje te zetten. Ze tellen er reeds 24.

Einde van ons eerste verslag.

In een volgende aflevering vertellen we u over het bezoek aan het natuurreservaat en over onze tocht doorheen het Ramnad- en Madurai-District. Een zeer boeiende en leerrijke tocht bij de armsten der armen.

WANAKKAM-REIS INDIA

6 JULI - 5 AUGUSTUS 1989

2e verslag

Dinsdag 11 juli 1989

Als de dagen lang zijn, zijn de nachten onbarmhartig kort. Om 6u15 worden we verwacht op de kade aan het Periyar-meer. Tijdens de 1u30 durende boottocht zien we een klein aantal van de vele dieren die in het natuurreservaat verblijven, zoals: de kraanvogel, de king-fisher, de bul-bul, de aalscholver, de jungle-fazant, de korhoen, reigers in alle soorten, de visarend, de otter, de ooievaar, kudde everzwijnen, een familie apen, de vliegende eekhoorn en 22 wilde olifanten.

Daar de wagen die ons naar Madurai moet brengen er niet op het afgesproken uur is, krijg ik onverwacht de tijd om mijn verslag bij te werken. Het wachten duurt voor Rik en de Roch te lang en ze rijden naar het dorp, dat ligt op de grens van Tamil Nadu en Kerala, om te telefoneren.

Daar ontmoeten ze de mensen die ons naar Madurai zullen begeleiden, Joe en Bosco, medewerkers van MMSSS. Ze vertelden dat ze wel tijdig op het afgesproken uur zouden aankomen zijn, maar ze hadden niet de nodige papieren bij zich om van de ene deelstaat naar de andere te rijden. Daarom bleven de slagbomen dicht en mochten ze de grens niet over.

Het mooie landschap waar we door rijden boeit ons zo fel dat we de grensperikelen snel vergeten.

In UTHAMAPALAYAM verlaten we de hoofdweg om via landwegen te komen op een godvergeten plaats waar men bezig is met de bouw van een spaarbekken voor water. Dit water moet dienen om de velden te bevoeluen zodat intensiever kan geteeld worden en men minder afhankelijk is van het weer.

Als we terugkomen aan de boom waar de camionette geparkeerd staat, zitten er in de schaduw een groepje mensen te rusten. Ze komen uit de heuvels van de omgeving waar ze bonen zijn gaan plukken (een soort bonen die groeit aan bomen).

Onmiddellijk hebben we er kdtakt mee en Rosette deelt de bananen uit. Blij veraste gezichten verorberen de bananen, en eten zelfs de pel af tot ze zo dun is als een velletje papier.

Ook het project van 34 huizen die in het dorp gebouwd worden met fondsen van Wanakkam komt aan de beurt. De halte in KOMBAI is onvergetelijk.

Ook hier wordt aan huizenbouw gedaan, maar dan te midden van bestaande hutten.

We lopen tussen de steegjes en een paar kinderen volgen ons. Het groepje groeit vlug aan en ook volwassenen komen er bij. Na vijf minuten stoppen

we tussen een taterende bende die onmiddellijk laat voelen dat je hartelijk welkom bent. Foto's maken wordt bijna onmogelijk want ze zouden vechten om er toch maar op te staan. Als we een in opbouw zijnde woning willen binnenstappen moet een bompa, gewapend met een deftige stok, orde op zaken stellen of we worden verdrongen door de drommende menigte.

In het kerkje, dat waarschijnlijk dienst doet als een polyvalente zaal, krijgen we een drankje ons aangeboden door het dorpscomité.

Ontroerd door de sympathie van deze arme mensen stevenen we richting Madurai.

Veel later dan voorzien komen we aan op het kantoor van de MMSSS. Father Diamond Raj wil ons voorstellen aan de bisschop. In de tuin van de residentie is nog een vergadering aan de gang van de bisschopsraad of zo iets. Als de eerbiedwaardige monseigneurs opstappen worden we ontvangen. Gans de bedoening liet maar een koele indruk na.

We rijden dan naar het PREM NIVAS HOTEL waar we zullen logeren. Terwijl we in de hall nog bezig zijn met het boeken van de kamers is er telefoon van Father Arulanandam. Hij wil ons deze avond nog ontmoeten. Iedereen begint te blazen. Het is 21u30 en we moeten nog eten. Neen, dat kan niet meer. Er wordt een afspraak gemaakt voor 6u30 's morgens.

Bij het avondmaal zitten naast Father Diamond Raj ook Father Kulandairaj en Father Mathai aan tafel. Allemaal bekende namen waar ik nu ook een gezicht kan opzetten.

WOENSDAG 12 JULI 1989

Later dan het aangeduide uur op het programma verlaten we ons logement. Dat kan niet anders met alles wat in dit boeiende land te zien en te beleven valt. Voor het hotel staat een man, met kennis van zaken te strijken. Dit gebeurt op een stootkar en met een strijkijzer dat verwarmd wordt met houtskool. Zulke modellen vindt men bij ons nog alleen maar in musea. Mensen komen af en aan met Pakjes gewassen kledingstukken, die ze na een tijdje wachten gestreken terugkrijgen.

Bij het verlaten van Madurai rijden we over een brug van wat eens een brede rivier (VAIGE RIVER) moet zijn geweest. In de bedding ervan stroomt nu nog een smal straaltje water waarin honderden mensen de was doen, zichzelf-hun koeien-en zelfs camions aan het wassen zijn.

Langs de weg naar DEVAKOTTAI zien we veel plantages met eucalyptusbomen en cashewnoten.

Father Asiwatham verwelkomt ons met een ruiker bloemen, gelijkend op een bruidsboeket. Precies of hij wist dat Greta en Roger die dag 14 jaar getrouwd zijn.

Nog voor we ons wat gaan opfrissen overhandigt

hij ons een goed gevuld programma voor 2 dagen.
We beginnen in PANNIPULANVAYAL. Hier heeft
Wanakkam geld bezorgd voor de realisatie van een
steenbakkerij. De bevolking, die bestaat uit 300
families van harijans, heeft met de eigen gebakken
stenen reeds 76 huizen gebouwd.

Na een rondleiding hebben we een gesprek met deze
mensen. Ze vertellen over het leed en de pesterijen
die zij als dagloners moeten ondergaan. Vlakbij staat
een nieuwe wijk, met huizen gebouwd door de regering.
Als harijans mogen ze geen aanvraag indienen om één
van de woningen te bekomen.

Een ander feit. De regering stelt rijst en suiker ter
beschikking van de armen. Dit kan opgehaald worden in
een centraal magazijn. De Bedienden laten de harijans
tekenen voor ontvangst en weigeren dan om de
goederen te geven. Harijans mogen geen paraplu
gebruiken maar moeten zowel in de regen als in de
zon lopen. Harijans mogen zich niet wassen met zeep.
Dit en nog veel meer is het lot van mensen zonder
rechten, rang of stand. Daarom zijn ze zo dankbaar dat
SMSSS en Wanakkam hen willen helpen en zien ons
bezoek als een waardering en aanmoediging voor hun
strijden en werken.

De bezoeken aan de dorpen tracht ik te beschrijven
in telegramstijl.

-MULLIKUNDU: put voor drinkwater. Gebouwd door de
vrouwen zelf. Ze moesten vroeger 4,5 km ver om
drinkwater.

-KANATHANKADU: ontmoeting met Nahalir Nandram
(vrouwenbeweging) en het dorpscomité. Bespreken van
hun noden.

's Middags, dat is voor ons 14u en later, gaan we eten
bij de Lyon's Sisters.

-SIESTA: het dorp is niet te vinden en wordt dus
onverbiddeijk geschrapt van het programma.

-ORIKOTTAI: ontmoeting met vrouwenbeweging en
bespreking van de problemen die koeliewerkers
hebben.

Bezoek aan katoenspinnerij.

Probleem: Tegenwerking van de pastoor en gebrek aan
plaats.

-A.R. MANGALAM: zeer arme bevolking. Hier moet alles
nog gebeuren. Kerkje in matten van palmbladeren.

-KOKKURANI: put voor drinkwater.

-VETTUKULAM: Het was al geruime tijd donker toen we
hier aankwamen. De ontmoeting met de vrouwenbeweging
gebeurde bij maneschijn. Hier nemen ook, voor de
eerste maal, de mannen het woord.

In al deze plaatsen worden we met de traditionele
rituelen en gebruiken die bij de verwelkoming
horen, ontvangen. Je krijgt een tika (het gekende ronde
vlekje) op het voorhoofd. Eerst met een saffraan-
kleurige vloeistof waarmee ze U geluk toewensen.
Daarop komt dan een rood poeder dat overwinning en
sukses in het leven symboliseert.

Dan worden er brandende kaarsen aangebracht, opdat er
licht in uw leven moge komen. Een derde persoon komt

met een kom met een rode vloeistof waarin groene blaadjes liggen. Dat mengsel wordt voor je voeten uitgegoten. Hiermee willen ze levendigheid en veel andere gevoelens doorgeven. Ten slotte worden er bloemen op je hoofd gestrooid of hangen ze je een guirland(slinger) om de hals, als teken dat je hartelijk welkom bent.

Reeds voor we in Paramakudi zijn krijgt Jan het water in de mond van de lekkere whisky waar Father Arockiasamy zou voor zorgen. Swami V. Michael vervoegt ons gezelschap als we reeds aan tafel zijn. Zoals op vele andere plaatsen worden ook hier toffe herinneringen boven gehaald en is de lach niet uit de lucht. De tijd is reeds zover gevorderd dat het echt te laat is om de whisky te ontstoppen. Jammer! We leggen ons te rusten, lijk de monniken, op een plank. Alleen Sinne wordt in de watte gelegd.

DONDERDAG 13 JULI 1989

Father Arulanandam, die gisteren gans de dag met ons meereisde, heeft de plaats geruimd voor V. Michael die ons vandaag zal vergezellen.

Onze gids en leidsman, Father Asirvatham, loopt er weer netjes en opgewekt bij.

Je kan voelen aan de manier waarop hij met de mensen omgaat dat het een goed en geliefd man is die dicht bij zijn volk leeft.

Om het eiland THANGACHIMADAM te bereiken moeten we over de 4km lange "Indira Ghandi-brug". Het gesprek met de vrouwengroep verliep vlot. Hun vraag naar een nieuwe kinderkribbe is gerechtvaardigd als we zien in welke kleine hut ze nu de opvang van de kindjes moeten verzorgen.

Ook het trieste probleem van de bruidschat komt aan de orde. Door bedragen die steeds stijgen te vragen als bruidschat kunnen meer en meer meisjes niet trouwen. Stel U voor: een gezin met vijf meisjes, per huwelijk kan de bruidschat 20.000 Rs (=50.000 BF) bedragen + een hoeveelheid goud en soms nog een stuk grond erbij. Welk gezin van de lage kasten kan dat opbrengen.

Tijdens het gezellig samenzijn, na het gesprek, is Sinne het succesnummer. De meisjes steken bloemen in haar haar en geven haarspelden en geschenken. Het was een plezante bedoening.

Bij het binnenrijden van het MANDAPAM Camp wordt gezegd dat er niet mag gefotografeerd worden.

Hier verbleven ooit 3.000 gezinnen repatriates (dit zijn mensen die van Sri Lanka legaal binnenkomen) en refugees (mensen die op een illegale manier India binnenkomen, meestal bootvluchtelingen). Al deze mensen zijn staatloos. Momenteel zijn er nog 800 gezinnen, alleen refugees.

SMSSS is er gestart met een women's group en een atelier waar allerlei zaken gemaakt worden met zeeschelpen.

sjaals.

Hoewel deze mensen getekend zijn door hun ziekte, toch leven ze hoopvol en gelukkig en in een diep geloof verbonden met God.

Ons bezoek aan het RAMNAD en het PASUMPON DISTRICT werd besloten met een gesprek met de staf van de SMSSS.

Als toemaatje vroeg de brave Father V. Michaël ons nog om op de terugreis naar Madurai even halt te houden in MICHAELPATNAM voor een kort bezoek aan het weeshuis aldaar. Dit kleine oponthoud werd een omweg van meer dan 1u30 en tot overmaat van ramp waren de meeste weesjongens op holiday.

Het was 21u30 als we in Madurai aanbelandden. Daar zaten de stafleden van de MMSSS van 16u30 reeds op ons te wachten.

Achteraf ontdekten we dat er zaken waren in de programmatie die niet helemaal klopten, want het schema van SMSSS vermeldt: start naar Madurai om 17u. Op het schema van MMSSS staat: ontmoeting van de stafleden om 17u30

Daarmee was onze verlegenheid wat verminderd en konden we met gerust gemeed om 22u met de rest van de staf, die het geduld hadden opgebracht om te wachten, het avondmaal gebruiken.

Een aardigheidje: er waren geen bestekken. We moesten eten, zoals echte Indiers, met de handen en het inox-bord op de schoot.

Voor beginners hebben we het er nog goed van af gebracht, nietwaar Rik.

VRIJDAG 14 JULI 1989

In India tot 7u in uw bed kunnen blijven liggen lijkt ons een hele luxe.

De agenda voor vandaag begint met een kleine wijziging. Het ontbijt wordt ons aangeboden door Father Kulandairaj in het Loyola Technical Institute.

Father Mathai, die er directeur is, leidt ons rond in de afdeling automechanica en elektriciteit.

Met enige fierheid vertelt hij dat ze ook gestart zijn met een afdeling voor jongens uit de sloppen, die zonder enig voorafgaand getuigschrift of attest (dat anders wel vereist is) een opleiding als elektriker of automechaniker van een jaar kunnen volgen. Dit in het kader van het regeringsprogramma: SLUM CLEARANCE BOARD.

Joe, de begeleider van MMSSS, kijkt tijdens de rondgang voortdurend op zijn uurwerk. Hij kan niet beletten dat we ook hier vertrekken met heel wat vertraging.

Net buiten Madurai brengen we een kort bezoek aan KOODAL NAGAR, een kamp voor refugies uit Sri Lanka. De gebouwen waar deze mensen in leven stonden leeg. Op een nacht hebben ze die gekraakt. De dag erna kwam de politie om ze uit de huizen te verjagen. De 40 families wilden weggaan op voorwaarde dat de politie hen een ander woonplaats zou bezorgen. Dit was onmogelijk en daarom mochten ze blijven. Nu komt de

politie dagelijks controleren of er geen families bijgekomen zijn.

Intussen ijvert de MMSSS ervoor opdat deze huizen definitief aan de huidige bewoners zouden toegewezen worden.

Tijdens de reis naar Kodaikanal vertelt Joe over zijn werk bij de slachtoffers van Bopal, en bij een groep van 30 misdadigers die hij begeleidde nadat de politie ze de ogen had uitgestoken.

Echt gebeurde feiten waar iedereen met open mond zat naar te luisteren.

Al gedurende het klimmen voel je dat het klimaat verandert. We kunnen een trui goed verdragen.

Spontaan gaan onze gedachten naar Jan Beyens (Wolberi) die reeds zoveel pakken met wollen goed heeft verstuurd. Nu versta ik beter dan ooit dat die hier welkom zijn, en dat Jan B. in het Wanakkam-team zeer nuttig en zinvol werk verricht.

Voor we Kodaikanal binnen rijden stoppen we nog even voor een kopje thee "aan de meter". Er is ook, en dat zien we voor het eerst, een openbaar toilet. De Roch laat zulke gelegenheden niet voorbij gaan en stapt welgezend binnen. Hij komt echter met rode kaken weer buiten en zegt "ik heb het toilet met iemand anders moeten delen". Er zat namelijk een kikker op de bril. Dit was niet het enige W.C.-probleem. Jan had op de Franse W.C. in het hotel te lang zijn krant gelezen en heeft er een stijve knie aan overgehouden.

Als we in het St John's Convent te Kodaikanal aankomen komt zuster Agnes naar ons toegelopen.

"Eindelijk, ik zit hier al zolang te wachten". Een zinnetje dat we nog al hebben gehoord.

En wij die dachten: "Oef, nu 2 dagen rust" kunnen het vergeten, want ook hier heeft Father Diamond Raj voor een deftig programma gezorgd.

Dus niet talmen, het busje in en op naar een ontmoeting met een 25-tal verantwoordelijken uit de dorpen rond Kodaikanal die een ganse dag voor opleiding en vergadering bijeen zijn.

Spoedig wordt duidelijk dat deze mensen, die startten in 1977, een lange weg hebben afgelegd.

Vooraf Jansy, die gans de geschiedenis uit de doeken doet, laat een diepe indruk op ons na. Met terechte trots vertelt Zuster Agnes dat zij een oud-leerling is van haar. Als we naar het klooster van de I.C.M.-sisters terugkeren begint de duisternis reeds in te vallen.

Voor het avondmaal vierden we de eucharistie met de twee lievelingen van het Wanakkam-team: Zuster Aloysia (93 jaar) en Zuster Pu (Prudentienne) (97 jaar).

Na het souper volgt een gezellig samenzijn met de beide ouderdenesdekens.

Natuurlijk worden er oude koeien uit de gracht gehaald, gezongen over Brussel en gelachen met de grappen en grollen van Zuster Pu.

Om 10 u. hebben Roch, Jan en Rosette een interview met Jan van studio 3.

Dit interview zal uitgezonden worden op de K.R.O. Jan is een leuke Nederlander die sinds deze morgen ons gezelschap vervoegde. Projecten die hij 10 jaar

geleden bezocht doet hij nu opnieuw aan. Zijn ervaringen staan regelrecht tegenover die van onze geroutineerde reizigers. Volgens hem is er in die tijdspanne NIETS veranderd, wel integendeel. Hoewel de noden groot zijn vinden onze mensen dat er een vooruitgang is gemaakt, zowel op het gebied van bewustmaking als hier en daar op materieel gebied. Als we ons tussen de klamme lakens leggen rammelen de metalen golfplaten op het dak door de stormwind en tikt de regen op de ruiten.

De omgeving van
Kodai Kamei

ZATERDAG 15 JULI 1989

en zondag 16 juli 1989

Vandaag zet ik geen stap buiten het slot. Het wordt meer dan tijd om aan het verslag te werken. Zo valt de groep in 3 stukken. Deze voormiddag werken Sinne, Rosette, Jan en Rik de voorziene agenda af. Roch gaat samen met zuster Agnes naar de bank. Vanop de verdieping, waar ik zit, zie ik ze vertrekken. Het is schoon om zien. Hij met zijn wit petje, zij met een sjaaletje op het hoofd. Precies een koppel gepensioneerd toeristen die hun wandelingetje gaan doen. Zoals dat overal het geval is komen ook hier bekenden ons opzoeken. Zuster Brenda en een medezuster stappen in de loop van de voormiddag binnen. En ook voor hen is het wachten op de Father en de anderen geblazen. Rond de klok van één uur is gans de compagnie terug verzameld rond de tafel. Voor de namiddag worden de taken opnieuw verdeeld. Als ik al die boeiende verhalen hoor valt het mij zwaar opnieuw de pen op te nemen. Maar Jan belooft omwille van U - beste lezer - een uitgebreid verslag over de gebeurtenissen en belevenissen van deze dag te schrijven. Hier volgt het dan: We verlaten Roger met al zijn papieren die zich terug trekt binnen de muren van het klooster. Onze weg gaat naar Shembagamur waar wij Father Amabraj ontmoeten. Het eerste wat wij met hem bespreken is de goede nummering van de door Jan Beyens toegestuurde pakken wollen kleding. Tot nu toe werden de nummers aan Jan B. niet doorgegeven omdat hij het systeem niet verstond. Nu wel, denken we. Op de pakken moet duidelijk staan dat het gebruikte klederen zijn. De wollen kleding is nog altijd welkom. Hier wil men vooral werken aan de "uplift" van de vrouwen. Een goed project die daaraan een stuk helpt is dit van de GRIHINI'S. Grihini si een opleiding tot goede huisvrouw voor jonge meisjes van 17 tot 25 jaar. Deze meisjes zijn meestal ongeletterd en men probeert er maximum 10 per dorp op te leiden.

Deze opgeleide meisjes keren terug naar hun dorpen en werken aanstekelijk op de anderen. Alzo komt een heel ontwikkelingsproces op gang. Hier zagen we dat men nu zelfs begint te breien en te haken. Het probleem is wel dat wol duur is. Afgewerkte produkten worden verkocht aan de toeristen. We verlaten Shambaganur en worden op een vergadering gebracht van de KOODAM (Kodaikanal Organisation Development Animation Movement). De Koodam is de vereniging waarin de vertegenwoordigers van de verschillende dorpen bijeengebracht worden (streekvergadering). Hier zagen we duidelijk de praktische toepassing van de leuze van Cardijn: "Zien - oordelen - handelen". Ook de echte democratie, d.w.z. problemen worden door de vertegenwoordigers aangebracht, gediscuteerd, kostenberekeningen worden gemaakt, oplossingen gezocht en prioriteiten worden voorgesteld. Eventuele oplossingen moeten terug gebracht worden naar de dorpen waar de dorpsraad de uiteindelijke beslissingen neemt en de eigen engagementen vastlegt. Dit alles wordt begeleid door de sociale werkers van M.M.S.S.S.

Voor het middagmaal zijn we weer over tijd. Hierover geef ik terug het woord aan Roger die toch mee is komen eten.

We willen hier toch nog bij vermelden dat Father Rogers en Zuster Agnes nog later dan ons zijn toegekomen na hun bankbezoek. Niet minder dan 3 banken hebben zij moeten leeghalen.

Ons middagmaal is voorbij. Roger trekt zich tussen zijn gazettennieuws. Sinne neemt een halve dag rust en Rik schrijft het verslag netjes over om op te sturen naar onze vrienden in België.

De anderen, Father Rogers, Sister Agnes, Rosette en Jan rusten even tot 15 u. en vertrekken dan met Joe als gids de bergen in.

Na de middagrust
y We rijden langs het meer van Kodaikanal dat een toeristische trekpleister is. Ergens in de bergen stappen we uit en dan is het klimmen (te voet) geblazen.

Zuster Agnes geeft het na enkele pogingen op en blijft achter in een klein huisje waar de ouders van de sociale werker van het te bezoeken dorp wonen. Father Rogers hebben we met veel trekken en sleuren naar boven gekregen.

Hier komen we bij mensen die officieel niet bestaan. Ik zeg het duidelijk: onbestaande mensen !!!

Deze mensen zijn jaren geleden uit de vlakten vertrokken wegens droogte en hebben zich hier in de bergen gevestigd.

Zij werkten bij de grootgrondbezitters voor eten en woonplaats. Aangezien deze mensen niet geregistreerd zijn kunnen zij niets officieel ondernemen, dus ook geen grond kopen van de Indische staat. Het is grond van de staat waarop hun huizen staan.

Hier werkt de MMSSS dan vooral voor het laten registreren van de woonplaatsen van deze mensen. Ondertussen worden er vrouwenclubs opgericht en "non formal education" gegeven. Ook is er een

waterreservoir aangelegd die bronwater opvangt dat dan als drinkwater kan gebruikt worden.

Hierna begint de afdaling, moeilijker dan klimmen. Onderweg komen we nog een huisje tegen waar een blanke vrouw en jongetje buitenstaat. Dit zijn vreemden zegt de verantwoordelijke, en als we vragen waar ze vandaan komen is het antwoord: Griekenland. "Waarom?" hebben we niet gevraagd. Onderweg pikken we terug Zuster Agnes op en vertrekken terug naar Kodaikanal stad.

Hier bezoeken we M.G.R.NAGAR. Dit is een plaats waar verschillende families in huisjes (krotten) bijeenwonen. Deze mensen zijn ook van die onbestaande mensen. Zij hadden van de overheid de toelating gekregen om zich te vestigen waar zij een plaats konden vinden. Hun hutten werden regelmatig vernield door de omwonenden die hen weg wilden. Zij hebben zich dan onder impuls van de sociale werker tesamen gevestigd en sterkere huisjes gebouwd die ze zelfs een nummer gegeven hebben om te bewijzen dat ze werkelijk bestaan.

De MMSSS werkt ook hier voor de officiële erkenning van deze woonplaatsen en mensen.

Na dit bezoek trokken we dan terug naar ons klooster, waar iedereen terug tesamen kwam, en waar Roger klaar stond om de gazettepraat over te nemen. Omdat we het laatste avondmaal in Kodaikanal gebruiken houden de zusters eraan dit te vieren met eigen gemaakte wijn. Ik kan U verzekeren dat het een goedje is van "lek mijn lipje". Tot 10u. brengen we in leute en plezier de avond door met Aloysia en Pu.

Ik werk nog verder aan het verslag, de rest schrijft brieven en kaartjes naar familie en vrienden.

11u.30. 't Is de hoogste tijd om in onze tram te kruipen.

ZONDAG 16 JULI 1989

Om 7u.30 gaat Father Kulandairaj voor in de eucharistie die we ook nu vieren op het appartement van onze twee troetelzusters. (Father Kulandairaj was al de dagen in Kodai bij ons).

Bij de terugreis naar Madurai stoppen we eerst in MOOLYAR (MOOLA = hoek - YAR = rivier), een dorp gelegen op een berghelling. Hier wonen 52 gezinnen tribes (= stam) met mekaar. MMSSS ijvert in samenwerking met het dorpscomité om de grond die ze nu bewonen, en die van de regering is, als eigendom te verkrijgen.

Deze mensen vertellen ons, fier en gelukkig, dat hun inzet niet tevergeefs is geweest. Eerstdaags zullen de nodige papieren aankomen.

De onderwijzeres van het dorpschooltje is eveneens een oud-leerling van Zuster Agnes. De onverwachte ontmoeting (na 13 jaar) was een ontroerend tafereel. Met beide handen hield ze de arm van de zuster vast, zolang we daar waren.

Wat verderop is het atelier waar de vrouwen leren

hoe ze op een verantwoorde manier voedsel kunnen bewaren en klaarmaken.

Vandaag gaat de les over de bereiding van mango-confituur.

De mannen volgden de cursussen van schrijnwerkerij, het herstellen van gereedschap en schoenmakerij.

Deze opleidingen duren telkens 45 dagen. Het is vaak een probleem om in deze dorpen een geschikt lokaal te vinden waar de lessen kunnen doorgaan.

Daarom vraagt MMSSS ons of we niet kunnen helpen bij de aankoop van een grote tent, die gemakkelijk van dorp tot dorp kan verplaatst worden. Een verantwoorde vraag dachten we.

De tweede helft is in SILUKKUVARPATTY. Met een oorverdovend lawaai van trommels worden we verwelkomd.

Zoals overal zien we ons direkt omringd door een schare kinderen en nieuwsgierige volwassenen.

Father Diravian baant zich, meppen uitdelend aan de kinderen, een weg door de menigte.

Kwistig sprenkelend met de fles wijwater worden, tegen een ijltempo, 2 huizen ingewijd. Ook de

"grand-dinner" verloopt met een snelheid van "op en weg".

We komen rond 16 u. in Madurai aan. Joe wil absoluut dat we een ommetje maken langs het huis waar hij woont zodat hij ons zijn vrouw kan voorstellen. Onze moeite wordt beloond.

In dezelfde (niet zo grote) woning verblijven ook nog twee leerkrachten van de school die er recht tegenover staat. Ook de huisbaas was aanwezig.

Dit zijn gewone toestanden in India. Daarna hebben we eindelijk eens de gelegenheid om een wandeling te maken langs de vele winkeltjes en kraampjes in de stad. We geraken niet uitgekeken op de 4 torens van de Meenakshi-tempel.

Na 6 dagen speurwerk kan een andere Father Arul ons nog op de valreep ontmoeten. Hij werd tijdens zijn priesterstudies gesponsord door een familie uit Laken en wil een geschenk meegeven.

Om 22u. moet Zuster Agnes in het busstation zijn voor de rit naar Dindigul. Het wordt zoeken bij een hels lawaai en een massa mensen tussen tientallen bussen die klaar staan om te vertrekken.

Als we afscheid nemen kijken de omstaanders ons met verwonderde blikken aan. Het waren mooie dagen die we doorbrachten in gezelschap van Zuster Agnes, ons buitenlands lid van het Wanakkam-team.

foto 9

9

tot hier

(of volledig)

Alles

-VEDALAI: een wekplaats waar men matten vlecht van palmbladeren. Deze matten worden gebruikt voor het verpakken van vis.

Ze verdienen hiermede 8 tot 10 Rs per dag.

-PARAMAKUDI: wordt een aangrijpend bezoek aan de melaatsenkolonie. Ze wonen in huisjes geschonken door de Lion's Club. Maar veel meer nog zijn zij gesteund en gedragen door de liefde waarmee Father V. Michaël hen omringt en het bezoek dat wij hen brengen. Ze trachten zo goed en zo kwaad als het gaat aan de kost te komen door het maken van waaiers, wierookstokjes en het weven van prachtige saries en sjaals.

Hoewel deze mensen getekend zijn door hun ziekte, toch leven ze hoopvol en gelukkig en in een diep geloof verbonden met God.

Ons bezoek aan het RAMNAD en het PASUMPON DISTRICT werd besloten met een gesprek met de staf van de SMSSS.

Als toemaatje vroeg de brave Father V. Michaël ons nog om op de terugreis naar Madurai even halt te houden in MICHAELPATNAM voor een kort bezoek aan het weeshuis aldaar. Dit kleine oponthoud werd een omweg van meer dan 1u30 en tot overmaat van ramp waren de meeste weesjongens op holiday.

Het was 21u30 als we in Madurai aanbelandden. Daar zaten de stafleden van de MMSSS van 16u30 reeds op ons te wachten.

Achteraf ontdekten we dat er zaken waren in de programmatie die niet helemaal klopten, want het schema van SMSSS vermeldt: start naar Madurai om 17u. Op het schema van MMSSS staat: ontmoeting van de stafleden om 17u30

Daarmee was onze verlegenheid wat verminderd en konden we met gerust gemoed om 22u met de rest van de staf, die het geduld hadden opgebracht om te wachten, het avondmaal gebruiken.

Een aardigheidje: er waren geen bestekken. We moesten eten, zoals echte Indiers, met de handen en het inox-bord op de schoot.

Voor beginners hebben we het er nog goed van af gebracht, nietwaar Rik.

VRIJDAG 14 JULI 1989

In India tot 7u in uw bed kunnen blijven liggen lijkt ons een hele luxe.

De agenda voor vandaag begint met een kleine wijziging. Het ontbijt wordt ons aangeboden door Father Kulandairaj in het Loyola Technical Institute.

Father Mathai, die er directeur is, leidt ons rond in de afdeling automechanica en elektriciteit.

Met enige fierheid vertelt hij dat ze ook gestart zijn met een afdeling voor jongens uit de sloppen, die zonder enig voorafgaand getuigschrift of attest (dat anders wel vereist is) een opleiding als

1

WANAKKAM - REIS INDIA
6 JULI - 5 AUGUSTUS 1989

D E R D E V E R S L A G

We stuurden u het 2e deel van ons reisverslag op maandag 24 juli uit Ranchi.

In dit 2e verslag kreeg U een uitgebreid overzicht van onze boeiende tocht samen met de Social Service Societies van de bisdommen Madurai en Sivagangai.

We beginnen nu een nieuw hoofdstuk.

MAANDAG 17 JULI 1989

Father Kulandairaj vraagt of er een toemaatje bij kan. De haan kraait dus een uurtje vroeger dan voorzien en op weg naar de luchthaven stoppen we in PERUNGUDI bij het St. Ann's Convent. Op de gedenksteen in de muur van het schooltje lezen we heel wat bekende namen. Hier krijgen 300 leerlingen dagelijks onderricht.

Wie herinnert zich de dia uit de montage met het vervallen gebouwtje, waarvan de wanden gescheurd zijn (je kan er door kijken) van boven tot onder, en dat dienst doet als dispensarium.

Nu staat hier een splinternieuw mini-ziekenhuis waar dagelijks 60 patiënten verzorgd worden. Eén maal in de week houdt een dokter er consultatie.

Na 45 min. vliegen belanden we in Madras.

Het vliegtuig is toch een prachtige en praktische uitvinding!

Yessy Vanlerberghe staat ons op te wachten aan de luchthaven. Op weg naar Asha Nivas (Huis van Hoop) vertelt hij honderduit over alles wat hij heeft meegemaakt tijdens die 10 dagen.

De namiddag is goed gevuld met een bezoek aan zijn familie te Ambattur. Al wie zich enigszins kon vrijmaken is aanwezig. Natuurlijk zijn moeder, broer en zussen en een ganse schare nonkels, tantes, kozijnen en nichten.

Aanvankelijk geraken we er niet aan uit want naargelang ze binnen komen krijgt Yessy broers en zusters bij. Later ontdekken we dat men hier tegen kozijn en nicht ook broer en zus zegt, en dat brengt orde in de stamboom.

Je kan duidelijk zien en ervaren dat ook dit arme mensen zijn. Toch is geen moeite hen te veel geweest om ons te verwelkomen.

Door het hels verkeer (ik geraak het maar niet gewoon) keren we terug. Er rest ons nog de tijd om wat kaartjes te schrijven naar familie en vrienden.

Voor het avondeten toont Father Kurian Thomas ons een professioneel gemaakte video-opname over het werk van Asha Nivas in de sloppen.

We zijn aangenaam verrast als we zien dat de moderne media-technieken ook hier hun intrede hebben gedaan en zinvol worden gebruikt.

DINSDAG 18 JULI 1989

We landen in Neyveli om 6u.45. Een groepje K.W.B.-ers

(C.W.M.), met John Mariadoss op kop, bestormt ons met guirlands.

Omdat de taxi's in staking zijn moeten we alle zes in één auto. But that is no problem.

Geëscorteerd door een sliert Vespa's worden we, als koninklijke gezanten, naar de parochie van Father Inniah gereden.

Onderweg valt onmiddellijk op dat dit niet het normale India is. Geen drukte, brede lanen, geen hutten en zeer veel groen. Het lijkt wel een stad in een bos.

Dit alles komt door de rijkdom van de "Neyveli Lignite Corporation" die hier de open lignietmijnen (bruinkool) ontgint. Naast de tewerkstelling van 20.000 arbeiders en bedienden zorgt deze maatschappij ook voor de aanleg van wegen, de bouw van woningen, hospitaal, onderwijs, enz...

Na de mis, waarin ook Mary Joe met vrouw en dochter aanwezig waren, brengt Father Inniah ons naar de St. Joseph's School. Daar bewonderen we eerst de Multi-Purpose-Hall, die ook door de school wordt gebruikt. Deze is gerealiseerd door Wanakkam met medefinanciering via Viwos van de Belgische regering. Graag wil men er een afdak aanbouwen. Daarvoor wordt onze steun gevraagd.

Op de speelplaats van de school staan de 750 kinderen en 12 leerkrachten (= 62 leerlingen per klas) in formatie voor de dagopening. Er zijn ook kinderen bij van repatriates uit Sri Lanka.

Men begint met een gebed, dan wordt een stukje uit het evangelie gelezen, en men besluit met het Indisch nationaal lied. Dit alles gebeurt zo vroom en ingetogen. Dit is bij ons niet meer denkbaar.

Als alle leerlingen in de klassen zijn hebben we nog een korte ontmoeting met de leraars. Intussen blijven de kinderen alleen in de klas en wachten RUSTIG EN STIL tot hun meester of juffrouw terugkomt. Wat een discipline!

Het C.W.M.-naaicentrum voor vrouwen en het St. Martha's Typewriting Institute zijn eveneens Wanakkam-projecten die we aandoen.

Beide centra, die in 1975 startten, hebben reeds meer dan 1000 meisjes opgeleid die een getuigschrift behaalden.

KRISHNANKUPPAM is een dorp dat een eindje buiten de stad ligt. Per jaar is er maar voor 2 maanden werk op het land voor deze mensen. Voor de rest van het jaar moeten ze ver van huis naar Kerala om werk te zoeken. Velen zijn werkloos en leven onder de armoedegrens.

De parochiepriester, Alphonso Sandanam, vertelt dat deze mensen, van nature, veel gevoel hebben voor rythme en muziek. Daarom vraagt hij de steun voor de aankoop van een set muziekinstrumenten om ze te kunnen opleiden tot goede muzikanten. Dan kunnen zij "om den brode" trouw- en andere feesten met muziek en zang opluisteren.

Om 15u. leidt een bediende van de N.L.C. ons, op een zangerige toon en met een niet te begrijpen Engels, rond in de lignietmijnen. De medaille wordt, naadr ons gevoel, te veel langs één zijde opgeblonken.

Ondertussen ontvangt Father Rogers een tak van de familie van "Yesudass uit Ghatsila".

In Vadalur moet Jan om 17u. het lint doorknippen van het pas

opgerichte Typewriting Institute.

Father M. Susai nodigt ons voor een gesprek en ontmoeting uit met de plaatselijke C.W.M.-afdeling.

Tegen 18u. worden we verwacht in Neyveli-2 voor een bezoek aan het naaicentrum aldaar en een ontmoeting met de parochianen van Father Soosaikannu.

Als we denken dat het werk van deze dag erop zit, sleuren ze ons nog mee naar 2 families die wonen in een godvergeten gat van het dorp. Niettemin blijft het interessant te mogen zien hoe mensen wonen.

Het avondmaal wordt ons voorgeschoteld op een bananenblad.

Ten huize van John Mariadoss wordt om deze drukke dag te besluiten, het slaapmutsje geserveerd.

WOENSDAG 19 JULI 1989

Voor het ochtendgloren zijn we reeds present. Om 5u. immers komen de auto's ons afhalen voor de bedevaart naar Onze Lieve Vrouw van Velankanny.

De pas gestarte C.W.M.-afdeling van Reddiar-Palayam verdient een steuntje in de rug en de stichter-proost, Father NELLIKUNNAM, is een oude bekende.

John Mariadoss zegt al lachend: "We moeten hier vroeg op bezoek komen want na 9u. lopen ze hier allemaal al zat".

Je zou voor minder drinken als we horen hoe deze bevolking wordt uitgebuit. Eén voorbeeld: mensen die (uit noodzaak) geld lenen bij rijke families of grootgrondbezitters betalen 6% tot 15% intrest per maand. Dus op een lening van 100 Rs 6 Rs tot 15 Rs intrest elke maand. Op jaarbasis betekent dit een intrestvoet van 72% tot 180%.

Zo worden gezinnen soms generaties lang belast met de terugbetaling van de ontleende som en de intresten, en blijven ze afhankelijk van de leenheer.

Father Nellikunnam heeft nu een financiële coöperatie opgericht waar geld kan geleend worden aan 1,5% per maand, of 18% per jaar. Dit is een eerlijke en betaalbare rente.

De volgende halte is in CUDDALORE bij Father John DURAISAMY die er rector is van het seminarie.

Daarna brengen we een "Diraviam bezoek" (zo zullen we voortaan alle blitzbezoeken noemen) aan de 7.000 leerlingen tellende school van Father RATCHAGAR.

Hiervan zijn er 1300 internen, waaronder 300 katholieken en 1.000 Hindoes. Ook hier zien we de kinderen naar de klas marcheren, ditmaal op de tonen van "Alte Kameraden", en ervaar je onmiddellijk dat er tucht en orde heerst.

De laatste genoemde Fathers sluiten zich bij ons gezelschap aan voor de tocht naar Our Lady of Health.

Om 12u. 30 komen we aan in KARAIKAL waar de lunch gebruikt wordt bij Father GERMANUS. Men is hier zo gul dat we zelfs een uurtje kunnen siësten.

In de hagelwitte basiliek te Velangany gaat Roch voor in de eucharistieviering, geassisteerd door zijn twee Indische confraters. Gedurig aan komen mensen kaarsen en allerlei andere zaken offeren aan het schrijn van Onze Lieve Vrouw.

Op een wandeling naar de zee zien we kraampjes en winkeltjes

die ons doen denken aan Scherpenheuvel. Voor het strand zit een meters lange dubbele rij bedelaars. Het zijn meestal gehandicapten of melaatsen die je smekend aankijken of roepen om een aalmoes. Het grootste drama van deze mensen is dat ze meestal gedwongen worden te bedelen, door laat het mij een pooier noemen, en ze slechts een klein procent van het bijeengebrachte bedrag voor zich mogen houden. Tijdens de heenreis hadden de chauffeurs ons reeds meermaals de handen voor de ogen doen slaan. De terugreis in het donker tart alle verbeelding en lijkt sterk op Parijs-Dakar, omvergereden hond inbegrepen. Met de wens "op naar de 8000 leerlingen volgend schooljaar" nemen we afscheid van de twee graag lachende Fathers. Terug in Neyveli vinden we bij Father Inniah een gedekte tafel voor het avond-(nacht)maal, met onder het bord van de Roch een dikke brief vol projecten. Ze weten ook hier hoe ze het moeten aan boord leggen.

DONDERDAG 20 JULI 1989

In het luchthavenTJE van Neyveli hebben we ruim de tijd om John Mariadoss oprecht te danken voor het prachtige programma dat hij samenstelde en de begeleiding tijdens die twee dagen. Hetzelfde vliegtuig waarmee we gekomen zijn vliegt ons terug naar Madras. Er stappen 16 passagiers in, en daarmee zit het vol.

Ik zit vooraan en wordt tijdens de vlucht door de piloten uitgenodigd om in de cockpit te komen zitten. Wat een belevenis. Ik krijg zelfs de koptelefoon op en ter demonstratie schieten ze het kleine ding de hoogte in. Met mijn beste Engels stel ik vragen over alle knuppels, knopjes en meters die er te zien zijn. Natuurlijk waren we, naar mijn goesting, veel te vlug ter plaatse.

Ook nu weer staat Yessy Vanlerberghe paraat om ons af te halen.

In de loop van de voormiddag komen 2 mensen van de TIRUCHITTRAMBALAM M.S.S.S. een paar projecten van waterputten voorstellen.

Tegen de middag is er een ontmoeting met alle meisjes van Asha Nivas. Indische zang en dans luisteren deze gebeurtenis op. In de werkplaatsen die gevestigd zijn in Asha Nivas zelf doen ze aan lederbewerking en patchwork. Van al die mooie doeken kunnen we er geen enkele kopen. Alles wordt vervaardigd op bestelling.

Roch wordt tijdens zijn siësta gewekt door "the mouse", zuster Princy. Ze vertelt over haar werk als verantwoordelijke van een school met 410 kinderen uit de sloppenwijken. Het zou haar veel plezier doen als we haar op de volgende reis zouden willen gaan bezoeken.

Om 16u. zijn we in het Instituut voor doven en blinden dat gerund wordt door de I.C.M.-Sisters. Overdag zijn er een 1000-tal dove en blinde meisjes, waarvan 500 internen die opgevangen worden door Zuster Wies De Roo.

Zuster Madeleine D'Hont speelt accordeon en haar blinde meisjes zingen van "de pompbak is kapot" als we hun atelier

binnen stappen.

Daarna geven ze een demonstratie op hun weefgetouwen. Eenvoudige zaken zoals dweilen en keukenhanddoeken kunnen deze blinden vlot weven.

In het atelier waar doven en slechthorenden borduurwerk vervaardigen ontmoeten we echte kunstenaars met de naald. Proficiat voor "al" dat prachtig werk. Graag hadden we hier nog wat langer gebleven, maar het vliegtuig naar Calcutta wacht niet tot het ons schikt om verder te reizen.

Om 22u.40 landen we aan de rand van deze miljoenenstad.

Weer plukken we de vruchten van de tot in de puntjes voorbereide reis (ruik je niets) want Father George is op post.

Het is begrijpelijk dat Roch niet kan wachten om hem te groeten tot we de valiezen hebben.

Op dit late uur lopen er nog 2 kindjes van ik schat 4 à 5 jaar al bedelend met ons mee tot bij de taxi's. Je kan niets anders doen dan ze wat geven.

De warme zwoele drukkende lucht doet ons puffen.

Met een tournee op de kamer vierden we onze aankomst bij een gelukkige en er goed uitziende Father George.

VRIJDAG 21 JULI 1989

Ons nationaal gevoel brandt op een lager pitje dan dat bij de Indiërs, want zelfs vandaag zingen we het Belgisch volkslied niet.

Dokter Gysen, waarmee we vandaag Calcutta zullen bezoeken laat op zich wachten. Dat is niet erg. We laten een boodschap na in het hotel en gaan mis lezen bij de zusters van Mother Theresa. Deze korte rit door de stad geeft ons al een beeld van hoe het er hier aan toe gaat. Enorm druk verkeer en stank van de uitlaatgassen. Veel meer, dan we tot nu toe gezien hebben zitten, liggen en wonen er mensen op de stoepen. Je ziet letterlijk en figuurlijk de "zwarte armoede".

In het huis van de "Missionarissen van Liefde" (waar 200 novicen in opleiding zijn) vernemen we al gauw dat we Mother Theresa niet zullen te zien krijgen. Ze is ziek.

Na de mis informeren we naar onze gids. Maar niemand weet van iets. Misschien is hij in de Sishu Bhavan. Ook hier is geen dokter Gysen te vinden. Sister Maria-Pierre die de verantwoordelijke is van dit baby- en peuteropvangtehuis wil met ons een rondgang maken.

In een grote zaal staan tientallen bedjes waarin, al naar gelang, 1, 2 of soms 3 baby's rustig liggen te spelen of te slapen.

Op het koertje erachter zitten op een plank met 10 gaten, die ligt boven een riool, evenveel peutertjes een plasje te doen. Dat is een dia waard.

In totaal zijn er 200 kindjes die bijna allen door Indiërs worden geadopteerd.

Boven de ingang van dit gebouw hangt een spreuk van "the mother": "Let us do something beautiful for God". En dat gebeurt hier ook.

Zelfs in de namiddag daagt dokter Gysen niet op. We maken van

de nood een deugd en gaan shoppen (winkelen) in de New Market. Het is een overdekt winkelcentrum, doch stel er u niet teveel van voor. Overal klampen ze U aan voor hun beste en goedkoopste waren. Als je niet afbiedt ben je gezien, dat is zeker. De warmte is er ondraaglijk en we zijn genoodzaakt ons vochtgehalte op peil te brengen. Als we er buiten komen zijn Roch en Jan doodop en gaan ze wat rusten. De anderen doen met Father George nog een toertje in de stad. In het gedrum van de massa mensen die er lopen krijg ik tot driemaal toe een duw van telkens dezelfde jonge gast. Ik draai me om en bekijk hem scherp. Plots rent hij weg. Wat verder voel ik dat mijn handtas aan de zijkant is opengesneden. Paniek! Gelukkig was er niets uit verdwenen. Bij de Roch is de revolutie in de Nederlanden nu haar hoogtepunt aan het vieren en de pollutie van de lucht in deze stad bezorgt hem braakneigingen. Rosette zet met haar E.H.B.O.-doos haar beste beentje voor. En laten we hopen dat de nacht heelt en geneest.

ZATERDAG 22 JULI 1989

Roch wil niet afzien van de eucharistieviering om 9u. bij Mother Teresa. We stoppen hem, samen met Rik, in een taxi. De rest gaat te voet. Bij de aankomst verspreidt het nieuws zich als een vuurtje, "ze zit in de kapel, we zullen ze zien". Hoe die brave zusters in deze kapel, die op de eerste verdieping aan de straatkant ligt, kunnen bidden blijft voor mij een raadsel. Het is er een oorverdovend lawaai van camions, trams, bussen en toeterende auto's. Er is geen geluidsinstallatie en geen enkele ventilator. Je kan praktisch niets verstaan van wat de priester zegt. En het zweet druipt van de gezichten. Na de mis maakt Mother Theresa een paar minuten voor ons vrij. Ze vertelt dat ze gevallen is. Twee blauwe ogen en een pleister op haar voorhoofd zijn daar de getuigen van. Daarom mogen we geen foto's nemen. Toch is ze opgewekt en vertelt honderduit over haar werk en de onderhandelingen die aan de gang zijn om nieuwe huizen te openen in Moskou, China, Albanië en Tchechoslovakije. Nog andere mensen staan te wachten voor een woordje en een glimlach van deze heilige vrouw. Voor al onze argumenten om Roch te doen afzien van zijn reis naar Ghatsila heeft de Roch een tegen-argument. En al ons gepalaber is boter aan de galg. Innerlijk zijn we er toch niet zo gerust in. Rosette vindt, dat we voor de vlucht naar Ranchi, een wilde piloot hebben. Maar geen nood, we landen veilig. De woning van Father George bevindt zich onder de kerk, en doet bij de eerste kennismaking nogal bunkerachtig aan. Na een grondige inspectie echter zouden "wij" er met weinig kosten vlug iets deftigs kunnen van maken. Nu Roch er niet is wordt er hard gewerkt aan de projecten en het verslag waarvan we zo vlug mogelijk het 2e deel verzenden. Het klooster in Ara waar we logeren ligt op het einde van de

wereld. Maar als we er binnenstappen, mama mia, zo waren we nog nergens gelogeed. Father Georges heeft verstand van kiezen, dat is duidelijk.

ZONDAG 23 JULI 1989

Als ieder zijn eigen kamer heeft kan de een de ander niet verwijten dat hij ronkt. Dus 's morgens geen discussie aan tafel.

Om 7u.30 zitten we in de kerk, samen met de parochianen van Samlong. Het is een belevenis. Zo devoot en uit volle overtuiging zingen en bidden de mensen mee.

Voor het altaar staan 4 grote manden met de namen van de wijken erop. Bij de offerande brengen vrouwen rijst naar voor die ze tijdens de week gespaard hebben van hun rantsoen. Deze gaven dienen voor het onderhoud van de parochiepriesters. Gans de voormiddag doen we voort aan wat we gisteren begonnen waren.

De jeep staat startklaar om naar Kishor Nagar te vertrekken, als een vrouw Father George komt vragen om vlug mee te gaan naar een stervende. We vertrekken dus alleen naar

"Jongensstad", een werk voor verwaarloosde jongens, dat gesticht werd door Pater Vic Van Bortel, S.J.

750 jonge kerels vinden hier een thuis. Alle wwerkjes en karweitjes worden verdeeld over gans de groep. En volgens een beurtroolsysteem doet iedereen alles.

Zo waren in de keuken jongens bezig met de bereiding van het avondmaal. Anderen waren de varkensloten aan het mesten en de koeien aan 't verzorgen.

De meesten waren op uitstap ('t is zondag vandaag), het mogen geen huisduiven worden. "Ze moeten er op tijd eens uit", zegt Pater Van Bortel.

Pater Koolbroecke was in de weer met zijn petroleumlamp, want ze waren hier 1 1/2 dag zonder electriciteit. Ze voorzagen dat dit nog een tijdje zo zou blijven.

Terug in Samlong zijn we blij onze proost gezond en wel terug te zien. Enthousiast (zoals altijd) vertelt hij over het ommetje naar Ghatsila, de ontmoeting met het gezin van Yesudass en Prema, en de eucharistieviering in de parochie aldaar.

Wij, die zo gelukkig zijn met ons logement in Ara worden bleek als de deur van Roch zijn kamer opendraait. Een veel ruimer vertrek met toilet en douche, een grotere vaas met bloemen op een grotere tafel, en dit alles centraal gelegen. 't Is duidelijk dat ze hier een boontje hebben voor the Father.

MAANDAG 24 JULI 1989

De verwachtingen voor de ontmoetingen van deze dag zijn hoog gespannen.

Bij pater Jacques komen we te laat aan door een opstopping van 30 minuten in het overdrukke verkeer.

Het eerste kwartier van het gesprek verloopt nogal zenuwachtig en stroef, maar eens we op dezelfde golflengte zitten trekken

de donkere wolken weg en verloopt het gesprek vlot over de financiële verrichtingen. Father George moet zelfs tot de orde roepen om de afspraak met de bisschop niet te missen. De meesten onder u weten immers ook dat, als Rik en Jan computers zien er geen leven meer mee te houden is. "Very good, Father Jacques, continue!" zegt Rik bij het afscheid in het Manresa House.

Monseigneur Telesphore Toppo laat ons onmiddellijk voelen dat we hartelijk welkom zijn. Geen plechtig gedoe of protocol. Eenvoud, luisterbereidheid en interesse voor ons werk sieren deze man.

In het gesprek komt naar voor dat hij "het gezien heeft" in Father George en deze niet vlug meer zal loslaten.

Tijdens de tafelrede steekt de bisschop zijn bewondering voor pater Lievens en al het werk dat de Vlaamse missionarissen hier verricht hebben, niet onder stoelen of banken. Ook het Wanakkam-team met al zijn weldoeners worden in deze dank betrokken.

Zelfs na het eten maakt de aartsbisschop nog tijd voor ons vrij en vertelt hij uitvoerig over zijn plannen in dit bisdom. Zoals de bouw van een hospitaal op de plaats waar Pater Lievens begon (waarvoor hij vraagt een goed woordje te doen bij VIWOS opdat het dossier vlug zou goedgekeurd worden) en huizenbouw.

Na het meer dan twee uur durende gesprek nemen we voldaan afscheid van een bisschop waarvan we nu weten dat hij Father George, en ook ons, een warm hart toedraagt. Een stuk van de namiddag brengen we door bij dokter Moukerdji. Hij is een welstellende hindoe, maar met een groot hart voor de armen.

Snel hebben we door dat hij een heilige verering heeft voor Father Zwijsen en wij mogen daarin delen. Ook hier geldt de regel: uw vrienden zijn mijn vrienden.

Recht tegenover de dokter woont aannemer Dutt. Doch hier staan we voor een gesloten deur. No problem, daarachter staat het huisje van een leraar uit de Prabhat Tara School, en we steken er ons hoofd even binnen.

Op de terugweg naar Samlong stopt de jeep bij advocaat Michaël Cuzeima. Ook hij is een vriend en fan van onze gastheer. Omdat de man afwezig is belooft zijn vrouw dat hij in de avond zal langs komen.

En zo gebeurt het ook! Zijn aankomst heeft iets weg van een overval. Hij stormt op iedereen af, grabbelt je vast zoals een vriend die je al jaren niet gezien hebt. Bij de omhelzing van de oude bekenden is hij zichtbaar ontroerd. De woorden, doorspekt met humor, vallen als een waterval uit zijn mond. Zijn vrouw zit er stil en rustig glimlachend bij. We mogen uit Ranchi niet vertrekken zonder een bezoek te brengen aan hun huis. Maar of Father Georges daar nog een gaatje zal voor vinden is zeer de vraag!

Aan goede gewoonten wen je vlug. Met het slaapmutsje dat de zusters ons bezorgen is de slaap vatten een koud kunstje.

DINSDAG 25 JULI 1989

Father George verplicht ons gans de dag in Ara te blijven. Dit omwille van een algemene staking georganiseerd door de hindoe's.

Eén van hun leiders wordt beschuldigd van een hele reeks moorden en zit in de gevangenis.

Ze willen hem onmiddellijk vrij.

Elke week is hier wel een of andere staking die gans de stad lam legt, vertelt dokter Moukerdji. Ook hij geeft ons de goede raad binnen te blijven want dat volkje (dat vaak betaald wordt om te betogen en oproer te zaaien) is niet te betrouwen. Auto's die het toch wagen buiten te komen worden zonder genade bekogeld met stenen.

Buiten het feit dat we één dag minder zullen hebben om op stap te gaan met onze "missiegroten" zijn we helemaal niet ongelukkig met deze gang van zaken.

Er is immers schrijfwerk genoeg te doen. Ook Jan krijgt

EINDELIJK de gelegenheid om aan de dagelijkse

evaluatievergadering wat meer tijd te besteden.

De zusters van hun kant zijn blij ons eens gans de dag te kunnen vertroetelen. Father George volgt vanuit Samlong de situatie op de voet.

Om drie uur neemt moeder overste het moedige besluit om met ons een toertje te maken naar het woud, verder weg van de stad.

Ze stopt ons in de ambulance van het dispensarium en crost de Forest Area in.

Op een dag van pennen en vergaderen is dit wel een aangename afwisseling.

Er wordt gestopt op een idyllisch plaatsje aan de rivier. De rotsblokken her en der verspreid en het snel stromende water nodigen ons uit om de rokken wat hoger te tillen en de broeken op te stropen om wat springoefeningen te doen en pootje te baden.

Terug in SEVA NILAYA melden de zusters dat Father George gekomen was om te zien hoe we het stellen. Amaai, 't zal er stuiven vanavond, hij had ons zo gewaarschuwd binnen te blijven.

Maar ook onze gastheer zwicht voor de goede zorgen en de glimlach van Sister Regine-Mary en doet alsof er niets gebeurd is.

Omdat de luizen het in zijn bed al te bont maken, blijft hij bij ons slapen.

WOENSDAG 26 JULI 1989

Om begrijpelijke redenen staan de kaarsen en petroleumlampjes hier binnen handbereik. Zowel tijdens de dag als de nacht valt de electriciteit gedurig uit.

In het zuiden is de toestand op dit gebied merkkelijk beter.

Daar gebeurde dit geen enkele keer.

Ook met de wegen is er geen vergelijken mogelijk. Het zuiden heeft brede, goed onderhouden banen. Hier zijn ze ronduit slecht. Putten waar een koe rustig kan in liggen zijn geen uitzondering.

Dat is de oorzaak van het feit dat we 4u. nodig hebben om de

100 km. naar Soso af te leggen.

Onderweg zien we prachtige taferelen. De boeren zijn overal druk in de weer met het ploegen van de rijstvelden. Dat gebeurt met een houten ploeg, getrokken door een ossenspan. Groepjes (van 10 en meer) vrouwen planten de rijst in het water.

Halverwege is er een halte bij Father James in KURROE. Het is een verlaten plaats. Een paar nachten geleden werd Father James door een bende dieven bedreigd met een pistool. Ze eisten al het staal, ter waarde van 60.000 Rs. (=150.000 BF) op van het in aanbouw zijnde internaat.

Rond de tijd dat de school begint zie je langs de straten zwermen kinderen. Hun uniform verradt naar welke school ze gaan. 't Is een kleurrijk schouwspel.

Achter de jeep rijdt er nu een moto-riksja waar 8 personen in zitten. Als je weet dat zulk voertuigje nog kleiner is dan een 2 PK-tje dan mogen we dit wel een straffe toer noemen. Maar Father George kan nog beter. Hij zat ooit in een taxi met nog 23 andere reizigers. Doe dat maar eens na.

In Soso worden we koninklijk ontvangen. Een dubbele rij zingende en dansende meisjes begeleidt ons van de ingangspoort tot bij de pastorie.

Met een goede pint fris bier wordt het stof van de heenreis weggespoeld. Patatjes gevuld met kokos en anijs, frietjes uit deegwaren en fruit worden hierbij opgediend.

Als een bezorgde vader waarschuwt Father George ons om van al dat spul niet veel te eten, want uit ervaring weet hij dat het zwaar op de maag kan liggen.

De SWAGAT erna is van de bovenste plank.

De geschenken die de bevolking geeft aan Father George zijn getuigen van het feit dat hij hier op 2 jaar tijd geliefd en bemind was. Met een mand rijst, een eend en een geit had hij meer dan zijn handen vol.

Naarmate de vertoning vordert groeit het aantal toeschouwers aan. Intussen hebben we al (met spijt) vernomen dat men ons hier gisteren had verwacht en er toen vijf maal zoveel mensen waren komen opdagen.

Omwille van tijdsgebrek worden alle nummertjes wat ingekort. Maar éénmaal deze Adibasis aan het feesten zijn weten zij van geen ophouden. Ook Sinne en Rosette moeten er aan geloven. Ze dansen tot het zweet van hun hoofd en benen druipt. Roch speelt trommel alsof hij het al jaren doet. Rik schiet kiekjes tot zijn apparaat er warm van wordt. He likes it. Jan en Roger houden zich in al dat gewoel, bescheiden zoals altijd, op de achtergrond. Father George kijkt tevreden toe.

Bij het middagmaal komt er rijstbier op tafel. Het heeft een smaak die ligt tussen cider en lambik. Een lekkernij voor wie het lust.

Terloops wil ik nog even iets kwijt over het eten. De maaltijden zijn altijd zeer goed verzorgd. Maar verschiert niet als we terugkomen met een eierneus, bananenoren en al kakelend lijk kippen. Boontjes ontbreken nooit op het menu.

Op weg naar Charutoli doen enkele vrouwen de auto stoppen. Ze willen hun oud-pastoor groeten en ons een guirland omhangen. In Charutoli is het feest niet minder. Het schooltje bestaande uit 3 klassen plus een bureel is op zes maand volledig af. De

-11

leerlingen van het H. Hartcollege samen met onze vriend en animator E.H. Arthur Janssens zorgden voor de nodige financiën. Op zij van de nieuwbouw staat het oude schooltje, invallens gereed.

De dank en eerbetuigingen die we hier mochten ontvangen komen toe aan alle leerkrachten en leerlingen van hoger genoemd instituut. PROFICIAT!

Nachtelijke overvallen op auto's, camions en bussen gebeuren vaak de laatste tijd. Daarom wil Father George dat we op tijd thuis zijn, en komt het afscheid nogal brusk. Op de terugtocht zingen we uit volle borst gans het repertorium dat de Vlaamse liederenschat rijk is.

Aan het pak guirlands die we in Ara uit de jeep halen is nogmaals te zien dat deze dag een feestdag was.

DONDERDAG 27 JULI 1989

's Morgens zie je langs de straat aan pompen en kraantjes veel mensen die zich wassen en hun tanden poetsen. Een schrijnend beeld eigenlijk. Zie je het al gebeuren, beste lezer, dat jij 's morgens in je onderbroek op de stoep uw toilet moet maken. Dit is hier geen uitzondering. Vrouwen waren zich aan 't wassen in de rivier met hun kleren aan. Hier kent men het woordje privacy niet.

Het tandenpoetsen gebeurt met een stokje dat aan één kant uitgerafeld is. Om dit werkje goed te doen hebben ze 15 min. nodig. Ik zag ook een vrouw die dergelijke stokjes verkocht. De kerk van Dorunda werd door Father George gebouwd. In deze parochie was hij pastoor van 1963 tot 1978. De huidige parochieherder, Father Patrick Kindo, vertelt dat de zondagsmis 3 u. duurt en bijgewoond wordt door 4000 mensen. Binnen zijn territorium heeft hij ook de geestelijke zorg over 10 nonnenkloosters. Het aantal congregaties van vrouwelijke religieuzen is hier niet te tellen. De volgende reis wil Rik een inventaris maken van alle merken die in India te vinden zijn...

Onderweg stoppen we even bij Fourky. Deze vrouw verloor haar man en haar zoon tijdens een ongeval. Bij haar moest men een been amputeren en een andere zoon is ook ernstig gehandicapt. Father George bouwde een huisje voor haar. Twintig jaar zit zij reeds op deze plaats te bedelen om het dagelijks brood. Als we naar Singhpur rijden krijg ik de indruk dat er in dit land meer dan één god-vergeten-gat is. In de lagere school, die een afdeling is van Prabhat Tara en ook een realisatie van Father George, worden we verwelkomd op de traditionele manier. Kunt ge U voorstellen dat de kinderen (die er nog zijn) in Prabhat Tara overgelukkig zijn als ze ons en vooral hun vroegere pleegvader mogen verwelkomen. En alhoewel iedereen zijn uiterste best doet, (Father John Guria incluis) om van dit bezoek een feest te maken, kan je met de ellebogen voelen dat de sfeer in dit huis veranderd is. Te vlug naar ieders (?) goesting moeten we ook hier afscheid nemen.

Terloops wil ik nog vermelden dat er momenteel 1700 leerlingen zijn in deze school en 36 leerkrachten onderwijs verschaffen. Het was ook de eerste school in Ranchi waar jongens en meisjes

samen in de klas zaten.

In HESAAG staat het dispensarium waar heel wat zieken verzorgd werden, gestuurd door Father George en waarvan hij ook de rekeningen betaalde.

Daarnaast is er nog een hostel waar 60 meisjes-internen verblijven en een school met 1500 leerlingen. Dit complex wordt gerund door de Zusters Ursulinen.

Na het avondeten hebben we de gelegenheid te luisteren naar de plannen die Father George heeft in Samlong.

Zoals hem werd gevraagd begint hij in september met de bouw van klaslokalen voor de parochieschool.

Een ander probleem dat hem nauw ter harte gaat is de betaling van schoolgelden voor studenten en rekeningen voor de verzorging van zieken in klinieken. Het is immers zo dat er in en rond Ranchi voldoende dispensaria, klinieken en scholen zijn. De armsten echter kunnen er niet terecht voor verzorging en studies, omdat ze het geld niet hebben om de rekeningen te betalen. Aan mensen in nood spendeert hij jaarlijks 100.000 à 200.000 Rs.

En ook de melaatsen kan Father George niet aan hun lot overlaten.

Dit alles verduidelijkt hij met voorbeelden uit het leven van elke dag.

Aan dat werk, dat zuiver geïnspireerd is op het evangelie en bijdraagt tot een menswaardiger bestaan voor de "armsten der armen" willen wij samen met hem graag meewerken.

VRIJDAG 28 JULI 1989

Met guirlanden omkransen we de zusters (Arme Dienstmeiden van Jezus Christus, waar bisschop Toppo van maakte: de rijke dienstmeiden van de arme Christus), als dank voor de goede verzorging.

Ara verlaten zonder bij pastoor Vincent goede dag te gaan zeggen zou zonde zijn. En omdat biechten onze sterkste kant niet is doen we dat dan maar.

In Samlong zitten de paters De Frijn en Meeus op ons te wachten. Beide seigneurs zijn meer dan tachtig en Sinne voelt zich onmiddellijk aangetrokken tot eerstgenoemde pater. Hij is immers van haar streek en ze kent zijn familie.

Pater nummer twee is een goede bekende bij het Wanakkam-team. Hij kent alle leden met naam en wil weten hoe ze het stellen. Babbelen dat die mannen kunnen!

Pater Meeus vertelde dat hij eksema had maar geen enkele dokter kon hem helpen. Hij heeft dan 25 pommaden geprobeerd, elk gedurende een week. De twee die het beste resultaat gaven werden gemengd. En daarmee is hij er vanaf. Zoals je ziet, Gaston, zijn er voor alle kwalen middelen.

Door de leerlingen van de parochieschool worden we letterlijk in de bloemen gezet. Tijdens de rondgang in de klassen kunnen we zien dat de lokalen klein zijn, de metalen golfplaten (te warm in de zomer) doorgeroest (er stonden plassen in de klas), het dakgebinte rot en de muren gescheurd door gebrek aan funderingen.

Nieuwbouw is een must.

Maar alvorens te beginnen aan de 24 klassen voor de 1200 leerlingen moet er een sanitair blok komen want alle behoeften van de kinderen gebeuren nu "te velde". Kunt ge U dat voorstellen?

Overbezorgd spoort Father George ons aan tijdig naar de luchthaven te vertrekken. Ge zijt hier nooit zeker, zegt hij...

Onderpastoor Tarcitius komt nog gauw goede dag zeggen als we reeds in de jeep zitten. Hij beleefde veel deugd aan ons bezoek, dank zij Jan die voor deze eenzame en ziekelijke man vol attenties was.

Door de drukte van de voorbije dagen hadden de twee boezemvrienden niet eens de gelegenheid gehad eens deftig met mekaar te spreken. Omdat we meer dan op tijd in de luchthaven zijn kan dit hier gebeuren. Niet voor lang echter want 2 meisjes en de assistent-father van Prabhat Tara komen ook afscheid nemen.

Met spijt, maar vol bewondering voor het werk dat Father George doet, ter ere van God en voor het welzijn van zijn mensen, verlaten we Ranchi. Zijn stem is gebroken maar de wil om door te gaan blijft bestaan. Dat is duidelijk!

De vlucht naar Delhi is meer opstijgen en dalen dan vliegen want in Patna en Lucknow moeten passagiers af en op. Door de massa wolken heen zien we af en toe de loop van de Ganges.

In New Delhi is Father Thomas Joseph op post.

Al bij het verlaten van de luchthaven zie je dat dit de hoofdstad van India kan zijn. Brede lanen waarop witte lijnen getrokken zijn helpen het verkeer wat ordelijker te verlopen. Boordstenen, grasperkjes en beplantingen van bomen geven het geheel een nette indruk.

Nergens zie je mensen langs de straat liggen of staan er krotten of tenten op de stoep. Dit laatste is te wijten aan de veelvuldige en strenge politiecontrole, weet onze gastheer te vertellen.

In de wijk waar we logeren is het weer anders. Aan de overkant van de straat wonen mensen in barakken. Voor de deur van één dezer "huisjes" speelt een kleuren-T.V. Vanop de stoep zit gans de buurt toe te kijken.

Op de kamers is het om te stikken. Zelfs de wind van de beste ventilator verandert daar weinig aan. Resultaat: 2/3e van de groep doet geen oog dicht.

Einde van het derde deel van ons verslag. Morgen vertrekken we naar Rajasthan en begint een totaal nieuw hoofdstuk van onze reis.

Totnogtoe bezochten enkel Father Rogers en onze geliefde en betreurde overleden vriend Walter dit gedeelte van India. En dit de laatste maal in 1975.

Dit nieuwe boeiende en avontuurlijke deel van onze reis beschrijven we verder in het vierde en tevens laatste deel van ons reisverslag.

1

WANAKKAM - REIS INDIA
6 juli - 5 augustus 1989

V I E R D E V E R S L A G

ZATERDAG 29 JULI 1989

Het is nog donker als twee taxi's ons naar de Domestic Airport rijden. Bij het tonen van de ticketten komt gauw aan het licht dat we op het verkeerde adres zijn beland. De taxi's ... die zijn al weg! Dan maar te voet.

Sleurend met drie bagagewagentjes (met scheve wielen zoals sommige karren in de GB) komen we hijgend en puffend, 20 min. later, toch op de juiste vertrekplaats terecht. In het vliegtuig naar Jaipur gaan onze gedachten spontaan naar Wiske, aan wie we het hoofdstuk Rajasthan opdragen.

Father John D'Souza, een gezonde zeventiger, is present. Een ruime camionette brengt ons naar de St. Angela Sophia School waar de dames bij de zusters logeren en wij in het Bishop's House.

Naast al die voertuigen die ik vroeger reeds vernoemde vullen hier de Tonga (taxi getrokken door een paard) en de kameel, die dienst doet als last- en trekdier, de reeks aan. Ook de veel heviger kleuren van sari's en tulbanden vrolijken het straatbeeld op.

Op de trappen aan de ingang van onze verblijfplaats, delen de Zusters van Mother Teresa medicijnen uit aan de armen. Uit grote bokalen nemen ze een paar pillen die in zakjes van krantenpapier worden gestopt.

Het centrum van de Pink City is maar een steenworp verder. Deze stad wordt zo genoemd omdat de huizen uit roze tot oranjekleurige zandsteen zijn gebouwd. Het oude gedeelte is omgeven door een muur met 7 poorten. De Hawa Mahal (= paleis van de winden) is in feite niet meer dan een indrukwekkende gevel met verschillende balkons die dienden als uitkijkpunt voor de 700 hofdames (hm...hm...) om van daaruit optochten e.d. te bekijken.

Amber Palace ligt op een heuvel op 11 km. van het stadscentrum. Aan de voet van de berg loopt het vol. olifanten die de toeristen naar boven brengen. Dit gaat niet snel genoeg voor onze father, en hij stopt ons in een jeep. Wij hadden zo graag op een olifant gezeten! Rond het paleis heerst een gezellige drukte van kraampjes en jonge kerels die allerlei handwerk trachten aan de man of vrouw te brengen. Binnen genieten de Jai Mandir (overwinningszaal) in prachtig wit marmer en de kamers van de Maharadja, die versierd zijn met fraai inlegwerk onze volle aandacht.

Het spiegelglas (concaaf glas) dat hiervoor gebruikt werd is Made in Belgium. Father John glundert als hij dat kan zeggen.

Vervolgens bezoeken we in City Palace het museum Maharadja Sawai Man Singh II waar emaillewerk, kunstvoorwerpen, schilderijen op zijde, tapijten en wapens te bewonderen zijn. Twee reusachtige zilveren kruiken, die elk 900 liter water van de Ganges bevatten, prijken in het midden van de binnenkoer.

Van het volgende paleis dat we bezoeken kan ik nergens de naam terugvinden. Waarschijnlijk woonde hier "de onbekende" Maharadja. De familie Castolino zijn echter "welbekende" vrienden en ze tonen dat ook, op de wijze dat ze ons ontvangen. Gans het gezin van Michaël en Gloria (in excelsis deo) is aanwezig. Het bier, dat in India alleen geschonken wordt bij belangrijke gelegenheden, loopt zoet naar binnen. Tijdens het gesprek kan je voelen dat dit overtuigde en diep kristelijke mensen zijn. Als afscheid zingt Michaël een gebed.

De St. Paulusschool, in 1961 door JPG Lobo gesticht en gestart met 20 leerlingen, telt er momenteel 1.400.

In deze privéschool is de heer Lobo directeur. Mevrouw Lobo is procurator en lesgeefster, en een dochter doet de administratie. De computerafdeling is het pronkstuk van dit instituut en wordt geleid door twee zoons. Drie andere kinderen van deze familie werken en wonen in Amerika en Oostenrijk. Omdat we deze mensen vanavond terug zien is ook dit een kort bezoek.

De rijst zal koud zijn want het is reeds 3 u. als we aankomen bij de zusters voor het middagmaal.

Toch hebben we in de mot dat Father John Diravian-streken in zijn lijf heeft want met de lokroep "come-come, come-come" slaagt hij erin om op 4 uur tijd vijf verschillende plaatsen aan te doen. Na de siësta hebben we de H. Mis in zijn vroegere parochiekerk. Dan begint een tocht langs scholen en kloosters, als daar zijn:

- St. Angela - Sofia Ghat Gate: ontmoeting met leraars en 41 internen
- St. Xavier's High School met 2.100 leerlingen + Jezuïeten-klooster. Alle deuren stonden open maar er was niemand thuis.
- Nirmale School met 900 leerlingen + privé.

De directrice van de school, Lenny Gonzalves en haar twee schoonzussen zijn mensen die we bij een volgende reis naar Rajasthan zeker moeten contacteren. Als sociale werkers hebben ze veel contacten met de dorpen.

- St. Ancelm's Pink City School met 700 leerlingen van het bisdom + klooster van brave zusters.

Voor het avondmaal zijn we verwacht op Lobo's farm. Het ruim gebouw en de inrichting van de zitkamer laten vermoeden dat dit welstellende mensen zijn. Dit vermoeden stijgt als we vernemen dat het souper niet bij hen thuis is, maar in een restaurant in de stad. Als deze mensen vertellen over hun reizen en giften, zijn we er zeker van.

Rond middernacht liggen we in bed, niet goed wetend wat te denken van deze dag. Scholen en kloosters bekijken en eten in een sjiek restaurant is niet direct de bedoeling van onze reis.

ZONDAG 30 JULI 1989

Iedereen is op het afgesproken uur klaar voor het ontbijt behalve Father John. Als hij eindelijk opdaagt is de tijd reeds zover gevorderd dat het onmogelijk is om de voorziene bus van 9 u. nog te halen. Onze opmerking dienaangaande wimpelt hij af met te zeggen dat er om het half uur een bus is naar AJMER. Maak U geen zorgen! Oké. Toch zijn we nog niet helemaal gerustgesteld. Met 8 valiezen + onze handbagage de bus op, hoe zal dit geschieden.

Maar ook dat is geen probleem. Twee kruiers leggen koffer per koffer op hun hoofd en klimmen er vlot mee op het dak van de bus. Wij hebben meer moeite om binnen nog een plaats te bemachtigen. Niettegenstaande de goede banen duurt deze 80 km. lange reis toch 2 u. 30. De kostprijs is 21 Rs. of 50 Bf. De streek is dor en droog, bijna een woestijn. Het is te begrijpen dat de boeren hier om regen bidden. Onderweg zien we op twee plaatsen een gekantelde vrachtwagen en een autobus langs de kant van de weg liggen. De snelheid waarmee camions en bussen ons kruisen is daar zeker niet vreemd aan. De wrakken blijven vaak weken liggen.

In het busstation van AJMER is de camionette die ons naar het bisschopshuis moet brengen niet aanwezig. Johnneke loopt zenuwachtig weg en weer, is een tijdje niet meer te vinden, duikt dan weer op om te zeggen dat we een wagen moeten huren. No problem, behalve met de kruiers. Die vragen 100 Rs drinkgeld. Hevige ruzie. De chauffeur hakt de knoop door. 35 Rs is meer dan voldoende. Als we wegrijden wuiven de sloebers ons lachend na.

De sympathieke bisschop Mgr. Menezes ontvangt ons hartelijk. Van hem vernemen we dat de wagen met chauffeur ons stond op te wachten aan het

treinstation. Een klein misverstand.

Na het middageten (14.30 u.) stopt Father John ons in bed. "Take rest, take rest", zegt hij.

Om 17 u. vertrekken we voor de bezoeken aan een tweede reeks scholen, kloosters en kapellen.

1) BETHANIA: Internaat

110 kinderen uit gebroken gezinnen vinden hier een thuis. Hulp uit Engeland werd stopgezet. Onze medewerking wordt gevraagd voor het betalen van voeding, kledij en schoolrekeningen.

2) MADAR ASHRAM: waar Father Pinto verblijft.

Hier ontmoeten we 90 vrouwelijke religieuzen, als volgt te verdelen:

- 16 kandidaten
- 15 postulanten
- 20 novicen
- 39 zusters

3) PARBATPURA:

Internaat voor kinderen uit gebroken gezinnen. (Probleem: idem als bij 1).

Het valt op dat deze kinderen pover gekleed zijn. De zusters hebben ook een klein dispensarium dat druk bezocht wordt door de mensen uit de omliggende dorpen. De zieken worden vaak gebracht per tractor of met de kameelkar.

4) In BHATTA, de parochie van Father John, mogen we het Holy Family Hospitaaltje en het St. Mary's Convent met lagere school, zeker niet overslaan.

5) ST SOPHIA HIGH SCHOOL

40 internen vermaken ons met zang en dans.

Probleem: idem als bij 1 en 3.

't Wordt saai, vind je niet.

Als Rosette en Sinne rond 22 u. vertrokken zijn om te gaan slapen in nog een ander klooster, nodigt Mgr. Menezes ons uit voor een gesprek. Dat montert ons wat op. Het is gauw duidelijk dat we bij een volgend bezoek aan Rajasthan deze man moeten contacteren voor een programma in de geest van onze reizen.

MAANDAG 31 JULI 1989

In de wasplaats staan er kraantjes met hopen, maar nergens komt er water uit. Dat is een ervaring die wij delen met duizenden mensen uit deze stad. Slechts om de drie dagen levert de watermaatschappij gedurende 1 u. water aan de bevolking. Voor de rest moeten ze hun plan trekken.

Een zware klus als je weet dat het hier de laatste vijf jaar praktisch niet geregend heeft, en dus de meeste putten droog staan. Om water te vinden moet men momenteel een put boren van minstens 315 voet diep.

Onze gids en leidsman volhardt in de boosheid. De eerste halte vandaag is in het Sophia Seminary + High School en klooster.

Een zucht van blijdschap ontglipt ons als we horen dat nu een paar toeristische plaatsen aan de beurt komen.

Het ANASAGAR-meer is door de uitblijvende regens bijna volledig uitgedroogd. Aan de boorden van dit meer ligt ook het mooie DAULT BAGH park waarin verschillende prachtige wit marmeren paviljoenen te bewonderen zijn. De kruin van één der bomen hangt vol met reuze - vleermuizen. Het is een indrukwekkend zicht.

De DARGAH-graftombe is een Moslim heiligdom dat na Mekka het drukst wordt bezocht. Vooral tijdens de Ramadam trekt deze plaats veel pelgrims.

Om de moskee binnen te gaan moeten het hoofd bedekt en de voeten ontbloot zijn. Mensen verdienen hun dagelijkse boterham door op

de schoenen van de bezoekers te passen. Kinderen bieden kanten moslim-mutsjes (2 Rs) te koop aan. Volledig uitgedost, volgens de regels van de kunst, stappen we dit heiligdom binnen. Twee reuzegrote schalen trekken onze aandacht. Hierin worden de offergaven (meestal rijst) van de pelgrims verzameld. Deze worden dan klaargemaakt en uitgedeeld aan de armen.

In het heilige-der-heiligen bevindt zich de hoger genoemde graftombe. Ze is bedekt met grote doeken, waaronder de pelgrims verdwijnen en opnieuw te voorschijn komen. Roch en Rik willen de genade van dit ritueel niet missen en duiken samen onder een doek. De uitwerking ervan zien we wel in de volgende maanden.

De versierde refter zit reeds vol genodigden als wij aankomen. Het is immers het feest van de H. Ignatius, de patroonheilige van de bisschop, en dus feest in het bisdom.

Als echte politiekers slapen we weer tijdens het mooiste deel van de dag. Een paar dia's van straatbeelden zouden de montage zeker ten goede komen. Daarom gaan we shoppen (winkelen) in de stad. Zelfs dan slaagt Father John erin ons binnen te loodsen in een kliniek met bijhorende verpleegsterschool.

Om 18 u. zitten we in de kathedraal van Ajmer voor een geconcelebreerde Eucharistieviering, voorafgegaan door Mgr. Ignatius Menezes, ter gelegenheid van zijn naamfeest. 's Avonds souperen we in het klooster van Rosette en Sinne.

Dezelfde jeep waarmee we gedurende twee dagen de verplaatsingen hebben gedaan in en rond Ajmer, rijdt tegen 21 u. voor om ons naar het busstation te brengen.

Zes verwonderde blikken staren dit voertuig aan. Gezwind laadt de chauffeur de achterste ruimte (waar we anders met drie personen zaten) vol met bagage. Doch één grote valies kan er niet in en wordt op de achterbank gezet samen met Jan, Rosette, Rik, Sinne en Roger + alle handbagage. Vooraan nemen plaats: de chauffeur, Father John en de Roch. Wuiven naar de bisschop kunnen we niet maar plezier hebben we wel.

Met veel klefferen en klauteren geraken we op onze genummerde zitplaatsen in de bus. Afstand Ajmer - Udaipur = 250 km. Prijs 46 Rs (115 BF). Duur: ongeveer 7 u. 30.

Kunt ge U voorstellen dat alle staanplaatsen (die tegen een verminderd tarief verkocht worden) bezet zijn en dus mensen 7 1/2 u. rechtstaande de nachtreis meemaken. Tijdens een stop van 15 min. krijgen we de gelegenheid de benen even te strekken en een kopje thee te drinken. Rond 5 u. in de morgen zijn we ter plaatse.

Wat in één jeep kan moet zeker in drie moto-riksja's kunnen. En ook hier verzet geloof bergen.

Door het lawaai van het gerammel met de poort krijgt Father John de bewaker uit bed.

Tot 8 u. krijgen we de gelegenheid om de opgelopen achterstand van onze nachtrust wat bij te werken.

DINSDAG 1 AUGUSTUS 1989

Als we aan de ontbijttafel komen is de kok reeds vertrokken. Maar geen nood. De bedevaart van Roch en Rik onder de doeken werpt zijn vruchten af. Father Roger Lesser kondigt zich aan als de reddende engel. Hij helpt ons aan het dagelijks eitje en doorziet, in het kort gesprek dat we met hem hebben, onze lijdensweg van de voorbije dagen. Vandaar dat hij voorstelt onze gids te zijn bij het bezoek aan Udaipur.

Graag nemen we dit voorstel aan en met kennis van zaken begeleidt hij ons naar een standbeeld van Maharana Pratap Samah, gelegen op een heuveltop en waar je een uitzicht hebt op de stad.

In het Pichhola-meer ligt het Jag Nivas-eiland waarop het Lake Palace staat. Dit prachtig gebouw, (enkel bereikbaar per boot) dat nu gebruikt wordt als hotel, konden we bezoeken dank zij de goede relaties van onze gids. Voor wie interesse heeft: de suite van dit hotel kan je huren voor één nacht aan de prijs van 12.000 BF. Via een rozentuin rijden we dan naar Sahelion-ki Bari (tuin van de eerwaarde maagden), met fonteinen, marmeren olifanten en een lotusvijver.

De late namiddag wordt opgevuld met shoppen en omdat Father Roger niet vrij is neemt Father John het roer weer over. Resultaat, een schoolbus (50 plaatsen) brengt ons naar DEBARI voor het bezoek aan een school van 800 leerlingen, een dispensarium en een Ashram met 5 zusters.

Roch was wel blij dat hij deze plaats terug zag. 14 jaar geleden had hij hier "de" ontmoeting met Father Varghese Kaipada (zichzelf vergat hij).

Op de terugweg stoppen we voor een diraviam-bezoek in de Pushja Gery School. 2.000 leerlingen en 40 nonnetjes.

Met vijf slapen we op dezelfde kamer. Wie eerst inslaapt heeft geluk. Dit was niet het lot van Roch. Om 4 u. kan hij het geronk van Jan en Father John niet meer aanhoren en roept mij (Roger) tot de orde. Rik zet het kleine misverstand recht. Door al dat geroep van links naar rechts wordt Johnneke wakker en denkt dat het tijd is om op te staan. Hij begint zich te wassen en te scheren en als hij helemaal klaar is ziet hij dat het pas 4 u. 30 is. No problem. Met zijn brevier onder de arm trekt hij naar de gang en gaat bidden op de trappen. Eindelijk rust op de kamer. Roch slaapt en ronkt dat het een plezier is om te horen.

WOENSDAG 2 AUGUSTUS 1989

We staan vroeg op en pakken voor de zoveelste maal de valiezen in. Om 7 u. 30 rijden we met de jeep van de zusters naar de luchthaven van Udaipur. We moeten lang wachten op het vliegtuig dat van Delhi moet komen.

De luchthavencontrole is deze keer uitermate streng. Alle batterijen uit zaklampen, fototoestellen, enz ... moeten weg uit de handbagages. Ze mogen wel in de valiezen.

Om 10 u. 40 stijgen we op met een Boeing 737 en om 11 u. 30 landen we in AURANGABAD. Dat is een normale tussenlanding op weg naar Bombay. Het wordt een hele lange tussenlanding. Om 12 u. meldt men een mogelijke vertraging van 15 tot 20 minuten ten gevolge van een technisch defect. (Om 12 u. 05 moesten we eigenlijk al in Bombay geland zijn.)

Rond 12 u. 45 vraagt men ons uit te stappen en met speciale bussen worden we naar het Ashok Hotel van Aurangabad gebracht. Hier krijgen we op de kosten van Indian Airlines een lekker Indisch middagmaal. Rond 14 u. wordt er gemeld dat de vlucht naar Bombay niet door gaat. Misschien morgen of anders per bus naar Bombay. We zitten er wat verwezen bij te kijken en wachten af. We zijn het wachten al gewoon vandaag.

Gelukkig komt er een tegenbericht. Men heeft de oorzaak van de panne gevonden en het vliegtuig wordt startklaar gemaakt. Om 16 u. 25 gaan we de lucht in naar Bombay, onze laatste halte in India.

Om 17 u. landen we veilig in Bombay. Het is er amper 22°, fris en toch zwoel ...

Tot overmaat van ramp is er in Bombay staking van alle taxi's. Neville Saldanha en Jeanne Devos hadden uren op ons gewacht. Toen het bericht verspreid werd dat de vlucht afgeschaft was, zijn ze terug naar huis gegaan.

En zo staan we daar opnieuw te wachten. Het zou ongeveer 3 u. duren. Eerst proberen we onze vrienden telefonisch te bereiken. Deze moeten dan proberen een wagen op de kop te tikken. Het is een half uur rijden om bij ons te arriveren. In tweemaal worden we tenslotte naar het GYAN ASHRAM gebracht waar we zullen logeren. Priester-danser Francis Barboza S.V.D. verwelkomt ons. Enkele jaren terug kwam deze zelfde priester de Bijbeldans doen in de O.L.Vrouwkerk te Laken, de kerk van deken Roch. Zuster Jeanne Devos is er al. Ze gaat vroeg rusten want morgenvroeg vertrekt ze om 5 u. met het vliegtuig naar Cochín. Ze neemt er deel aan een Kongres voor Domestic Workers (dienstboden). Jeanne vertelt over de cycloon die verleden week gewoed heeft in Bombay. Door de krachtige wind werden 60 % van de bomen ontworteld of afgeknakt. Er vielen veel doden en bruggen werden vernield. Het was de ergste overstroming sinds 1947. Jeanne Devos stond zelf tot aan de hals in het water op straat, en droeg haar valies op het hoofd. En zeggen dat wij uit de streek van Rajasthan komen, waar het maar niet wil regenen. Na een deugddoende douche kruipen we in onze tram. Ditmaal heeft ieder een afzonderlijke kamer, behalve Jan en Rosette.

DONDERDAG 3 AUGUSTUS 1989

Om 7 u. 30, na een rustige nacht, hebben we Eucharistieviering in de SVD - kapel. Aan de ronde ontbijttafel, op het overdekte terras, ontmoeten we Father Edward die ons vertelt over zijn sociaal werk en ontwikkelingsprojecten in ORISSA. Er is ook nog de sympathieke Tony Netto, een sociale werker en Father Carlo SVD, een baardige yoga-father. Tony verhaalt ons vol enthousiasme over zijn werk in de sloppen van Bombay. Hij slaagde erin meerdere schooltjes voor kinderen van 2 tot 6 jaar op te richten in de sloppen zelf. En zelfs de onderwijzeressen zijn vrouwen uit de sloppenwijken. De mensen zelf betalen 50 % van de kosten zodat hij slechts voor 50 % moet beroep doen op hulp van buitenaf. Wat deze jonge sociale werker onder meer sterk inspireerde was een gezegde van wijlen John Kennedy: "Do not ask what your country can do for you, but ask what you could do for your country". (Ge moet niet vragen wat uw land kan doen voor u, maar ge moet u wel afvragen wat ge zelf kunt doen voor uw volk). De taxi's zijn nog altijd in staking. We kunnen ons enkel verplaatsen met het openbaar vervoer. Na een half uurtje rijden en een overstapje op de overvolle stadsbussen bereiken we het huis van de familie Saldanha. Cliffy Saldanha, overleden op 26 februari 1979, was voorzitter van het C.W.M. (Christian Workers Movement = K.W.B.) van gans India en hij introduceerde Father Rogers bij zijn eerste India-reis in 1972 bij vele van onze huidige geëngageerde vrienden in India. Het spreekt dan ook vanzelf dat bij elke reis naar India we in Bombay een bezoek brengen aan Mevrouw Nirmala Saldanha en haar zoon Neville. Het is trouwens Neville die ons steeds komt afhalen aan de luchthaven en die ons verblijf in Bombay grotendeels regelt. Die middag eten we met de familie Saldanha eens lekker samen in een klein restaurant. Dit ter gelegenheid van het aanstaande huwelijk van Neville en Manuela, huwelijk dat op zaterdag 5 augustus zal voltrokken worden. Daarna brengen we een bezoek aan de 80-jarige meter en grootmoeder van Manuela. Dit is een heilig mens, een ontwikkelingshulpster "avant la lettre". Gedurende 50 jaar heeft zij sociaal werk gedaan in de sloppen van

Bombay. Meerdere malen heeft zij kleine babies kunnen redden die te vondeling lagen op een vuilnisbelt. Deels te voet, deels met de bus gaat het terug door de dichte massa mensen in de straten. We stappen over een brug over de spoorlijn. We zien treinen voorbij rijden waar de mensen in trosjes buiten hangen. Om 10 u. gaan we slapen. Onze laatste nacht in India.

VRIJDAG 4 AUGUSTUS 1989

Om 7 u. gaat Sinne yoga-les volgen. In de eucharistieviering van 8 u. danken we de Heer en mekaar voor alles wat we mochten beleven in India.

Gelukkig is de staking van de taxi's gedaan. We kunnen ons vlot verplaatsen naar Mazagaon waar de I.C.M.-Zusters een school voor doofstomme kinderen hebben.

Met Zuster Jeanne Devos en de sociale werkster Marilou gaan we een armenwijk bezoeken.

In staatsblokken, hoge vuile appartementsgebouwen, wonen mensen in kleine kamers, soms met 2 families in één kleine plaats. Zij betalen hiervoor 34 Rs per maand. Als ze verhuizen moeten ze het nieuw tarief betalen of 400 Rs per maand.

We bezoeken ook een kleine sloppenwijk. De mensen zijn er wat agressief.

Na het middagmaal bij de I.C.M.-Zusters bezoeken we de school voor dove kinderen. Wanakkam bezorgde hier een video-apparaat. Zo kunnen de dove kinderen het spreken beter inoefenen. Ze zien zichzelf spreken op het beeldscherm en kunnen aldus hun spraaktechniek verbeteren.

Per taxi rijden we langs een straat van 27 km. lang. Het bijzondere aan deze straat is dat de stoepen langs beide zijden bewoond zijn door de "Pavement-dwellers" of stoepenbewoners. De stoepen staan vol met hutjes, kotjes, platen, plastic zakken en allerlei schutsels, en daarin wonen ook "mensen".

We gaan nog even winkelen en dan trekken we naar het huis van de Vreugdezaaiers.

Hier wachten Pater Nauters en het gezin Gielen uit Beringen ons op, met zeven Indische babies die mee naar België zullen vertrekken voor adoptie.

Wegens de vele te vervullen formaliteiten vertrekken we vroeg naar de luchthaven, de Sahar International Airport.

In de luchthaven nemen we afscheid van zuster Jeanne. We geven haar de overschot van onze roepies.

De DC-10 van Sabena is goed op tijd en met de kindjes op onze arm stappen we door de slurf de luchtgekoelde cabine binnen.

Om 0 u. 15 (dit is 20 u. 45 Belgische tijd) vertrekt de vlucht non-stop naar Brussel. Het wordt een lange doch zeer vlotte nachtvlucht. We zitten net in een super-sneltrain. Om 5 u. 25 landen we gezond en wel in Zaventem.

ZATERDAG 5 AUGUSTUS 1989

We zijn weer thuis.

Het wordt een blij weerzien met familie en vrienden. En we moeten onze zeven lieve Indische babies terug afstaan aan de gelukkige en ontroerde adoptiegezinnen.

Na een drink in de luchthaven komen we nog even bijeen in het Cardijncentrum te Laken.

Iedereen vertelt honderduit. Als de Roch het woord neemt wordt het

even stil.

We besluiten in dankbaarheid dit reisverslag met enkele citaten uit zijn woordje:

"... De reis was zeer verrijkend. Op sommige momenten wel wat zwaar en niet altijd even doeltreffend. Maar zeer positief omdat het iedereen voor een stuk zal "getekend" hebben en er heel veel werk kan uit voortvloeien, ten bate van "de armsten der armen"...

... Er zit veel toekomst in wat we nu beleefden ...

... Wij danken de Heer om zijn zegen over deze reis en meer dan ooit zeggen wij:

V O O R U I T M E T W A N A K K A M !"